

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2565 เล่มนี้เป็นปีที่ 2 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

พระครูวินัยธรสุริยา คงคาไหว

บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

สารบัญ

บทบรรณาธิการ	(ก)
กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	1
THE PROCESS FOR BUILDING A LEARNING NETWORK IN THE COMMUNITY: A CASE STUDY OF THE COMMUNITY ENTERPRISE GROUP MAKING CURRY PASTE WITHIN BAN PHO SADET OF VILLAGE NO. 8, PHO SADET SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
อภิลิทธิ์ ช่วยอักษร, เกศศิณีเย่ เพียงพิมพ์, มาริษา แก้วลีสด, จิตติมา ดำรงวัฒนะ	
กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกร จักสานปลุกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	12
THE PROCESS FOR BUILDING A LEARNING NETWORK IN THE COMMUNITY: A CASE STUDY OF LOCAL WISDOM LEARNING CENTER OF WEAVING CLIMBING FERN BASKETRY BY THE CLIMBING FERN FARMING AND WEAVING GROUP WITHIN NA KHIAN SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
นิสริน หิมมะ, ชันร่า รักดี, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, สุชาติ มลันต์	
ลอยเลิศ: การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช	21
LOYLERD: PROCESSING OF FARMED CATFISH PRODUCTS FROM RUBBER PLANTATIONS PLOTS WITH A CASE STUDY OF BAN THUNG NA MAI WOMEN'S AGRICULTURAL GROUP OF VILLAGE NO. 4 IN YANG KHOM SUB-DISTRICT, PHIPUN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
พิศรัตน์ แก้วไข่, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโซ แชนน้ำแก้ว, อุดมศักดิ์ เดโซชัย	
กระบวนการการเข้าสู่การเป็นการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราชเด็กแว้นในพื้นที่แห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	32
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF BATIK CLOTH-PRODUCING COMMUNITY ENTERPRISE GROUP OF BAN RAK CHALOEM PHRA KIAT IN SUAN LUANG SUB-DISTRICT, CHALOEM PHRA KIAT DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
เบญญา นราอาจ, สุชาดา ชูโลก, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อนุชิต ปราบพาล	
การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพร ศีร์วง (ผ่านด้อมจากเปลือกมังคุด)	43
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF THE HERBAL HOUSE OF KIRIWONG COMMUNITY ENTERPRISE GROUP (TIE-DYED FABRIC WITH COLOR FROM MANGOSTEEN PEELS)	
ศิริวรรณ แสงอรุณ, ณัฐกานต์ จำรัสกาญจน์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, ศักดิ์ดา ทารเทศ	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	52

กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8
ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE PROCESS FOR BUILDING A LEARNING NETWORK IN THE COMMUNITY:
A CASE STUDY OF THE COMMUNITY ENTERPRISE GROUP MAKING CURRY PASTE
WITHIN BAN PHO SADET OF VILLAGE NO. 8, PHO SADET SUB-DISTRICT,
MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

อพิสิทธิ์ ช่วยอักษร

Apisit Choyauksorn

เกศศิณี เปียงพิมพ์

Ketsinee Piangpim

มาริษา แก้วสีสด

Marisa Kaewseesod

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และ 3) กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นางรัตนา อร่ามศักดิ์ (รองประธาน) และนายมานพ สมพงษ์ (ประธานงาน) ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนกลุ่ม นายเกรียงศักดิ์ ด้านคงรักษ์ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เสด็จ) นายสมเกียรติ สมทอง (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8) ผลการวิจัย พบว่า 1) พัฒนาการเกิดกลุ่ม พบว่า มี 4 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 2) สภาพปัญหาของกลุ่ม ดังนี้ 2.1) ปัญหาการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และ 2.4) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และ 3) กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ดังนี้ 3.1) การก่อตัวของเครือข่าย 3.2) การสร้างและพัฒนาเครือข่าย 3.3) การบริหารจัดการเครือข่าย และ 3.4) การขยายผลของเครือข่าย

* Received 21 September 2022; Revised 22 November 2022; Accepted 26 December 2022

คำสำคัญ: กลุ่มอาชีพ, เครือข่ายการเรียนรู้, การบริหารจัดการ, กระบวนการสร้าง

Abstract

The objectives of this research article were 1) To study the development of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8, 2) To study the problem conditions of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8, 3) To study the building process of a learning network in the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8. This research used qualitative research method. Key informants included the primary informants, which consisted of Mrs. Rattana Aramsak (Vice President) and Mr. Manop Somphong (Coordinator). The secondary key informants were persons who promoted and supported the community enterprise group, which included Mr. Kriengsak Dankongrak (Chairman of Pho Sadet Sub-district Administrative Organization) and Mr. Somkiat Somthong (Village Headman of Village No. 8). The results of the research found that 1) Development of community enterprise group found that it consisted of four stages: 1.1) Formation stage of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 1.2) The stage for recruiting the villagers into the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 1.3) The stage for producing the products within the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 1.4) The stage in the aspect of management for the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8. 2) Problem conditions of the community enterprise group indicated as follows: 2.1) Production problems of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 2.2) Packaging problems in the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 2.3) Marketing problems of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8; 2.4) Management problems of the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8. 3) The building process of a learning network in the community enterprise group making curry paste within Ban Pho Sadet of Village No.8 indicated as follows: 3.1) Network formation; 3.2) Network creation and development; 3.3) Network management; 3.4) Network enhancement.

Keywords: Occupation Group, Learning Network, Management, Building Process

บทนำ

เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563 นายมานพ (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประธานในที่ประชุมได้แจ้งให้ สมาชิกผู้เข้าประชุมทราบถึงที่มาของโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สืบเนื่องจากบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ ได้รับงบประมาณในการทำโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในปีงบประมาณ 2563 ในการประชุมมีมติการประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

การจัดตั้งกลุ่มเครื่องแกงของกลุ่มหมู่ที่ 8 (คณะกรรมการบริหาร) เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินกิจกรรมกันต่อตามวัตถุประสงค์ของโครงการทางสมาชิกได้นำเสนอ เพราะในชุมชนได้มีวัตถุดิบอยู่แล้ว เครื่องแกงชาวบ้านในชุมชน

ต้องใช้ทำกับข้าวทุกวันอยู่แล้วจึงลงมติเห็นกันว่าจะทำกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และได้มีการเลือกตัวแทน (นายมานพ สมพงษ์) เป็นตัวแทนเป็นตัวแทนกลุ่มไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง

ขั้นตอนที่ 1 มีการเรียกรวมตัวของสมาชิกกลุ่มสมาชิกจะมีหลายกลุ่ม มีการจัดระบบในการทำเครื่องแกง โดยมีการหมุนเวียนกันมาทำเป็นกลุ่ม โดยประมาณสมาชิกกลุ่มหนึ่งจะมีทั้งหมด 5 คน ในการหมุนเวียนมาทำแต่ละครั้ง ขั้นตอนที่ 2 ชาวบ้านมีวัตถุดิบในการทำเครื่องแกงก็จะนำมาขายให้กับกลุ่มทำเครื่องแกง เพื่อที่ชาวบ้านก็ได้มีรายได้ส่งเสริมไปด้วย และช่วยลงต้นทุนจากการไปซื้อจากภายนอกที่มีต้นทุนสูง ขั้นตอนที่ 3 การทำเครื่องแกงจะทำตามออเดอร์ที่ได้รับ เช่น ถ้ามีงานในชุมชนชาวบ้านก็จะมาติดต่อกลุ่มเครื่องแกงว่าต้องการเครื่องแกงกี่กิโล ในการใช้ทำอาหาร ขั้นตอนที่ 4 มีการจัดเตรียมสถานที่และวัตถุดิบทุกครั้งที่ได้รับออเดอร์ สมาชิกทุกคนจะได้มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละครั้งของตนเองว่าตนเองมีความถนัดในหน้าที่ใด แล้วกันทำตามหน้าที่ของตน ขั้นตอนที่ 5 นอกจากจะมีออเดอร์จากในชุมชนแล้ว ยังมีการประชาสัมพันธ์บอกต่อกันแบบปากต่อปากในการขายเครื่องแกง เป็นการทำการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายและรายได้ให้มากขึ้นขั้นตอนที่ 6 จากโครงสร้างหน้าที่ของกรรมการได้มีให้ฝ่ายกรรมการกลุ่มเครื่องแกงได้ทำหน้าที่ในการพัฒนา กลุ่มเครื่องแกงโพธิ์เสด็จให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยฝ่ายการตลาดได้มีคิดปรับปรุงพัฒนาในรูปแบบการขายในออนไลน์ เพิ่มเป็นการโปรโมทประชาสัมพันธ์ให้ผู้ภายนอกได้รู้จักกลุ่มเครื่องแกงเพิ่ม

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ในการทำเครื่องแกงจากวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในชุมชน อาชีพการทำเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริมหรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จนได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนจึงได้ส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเครื่องแกง ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านขอบเขต

ด้านประชากร 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นางรัตนา อร่ามศักดิ์ (รองประธาน) และนายมานพ สมพงษ์ (ประธานงาน) 2) ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนกลุ่ม นายเกรียงศักดิ์ ด้านคงรักษ์ (นายองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เสด็จ) นายสมเกียรติ สมทอง (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยการใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกที่ระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8

1.1 ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การประชุมและในการประชุมมีมติการประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า มีการเรียกรวมตัวของสมาชิกกลุ่มสมาชิกจะมีหลายกลุ่มมีการจัดระบบในการทำเครื่องแกงโดยมีการหมุนเวียนกันมาทำเป็นกลุ่มโดยประมาณสมาชิกกลุ่มหนึ่งจะมีทั้งหมด 5 คนในการหมุนเวียนมาทำแต่ละครั้ง

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า ฝ่ายกรรมการกลุ่มเครื่องแกงได้ทำหน้าที่ในการพัฒนา กลุ่มเครื่องแกงโพธิ์เสด็จให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยฝ่ายการตลาดได้มีการปรับปรุงพัฒนาในรูปแบบการขายในออนไลน์ เพิ่มเป็นการโปรโมทประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นภายนอกได้รู้จักกลุ่มเครื่องแกงเพิ่ม และได้มีรายได้มีออเดอร์จากยอดการสั่งซื้อจากออนไลน์ เป็นการพัฒนาคิดผลิตภัณท์ในการบรรจุเครื่องแกงในรูปแบบของกลุ่มตนเองให้เป็นเป็นที่รู้จักในการจัดส่งแบบออนไลน์ให้กับลูกค้า

1.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มประสบความสำเร็จ และมีความแข็งแรง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์ในการทำเครื่องแกง

ขั้นก่อตัวของกลุ่ม

การศึกษาเรื่องกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563 นายมานพ (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประธานในที่ประชุมได้แจ้งให้ สมาชิกผู้เข้าประชุมทราบถึงที่มาของโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สืบเนื่องจากบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ ได้รับงบประมาณในการทำโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในปีงบประมาณ 2563 ในการประชุมมีมติ การประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

การจัดตั้งกลุ่มเครื่องแกงของกลุ่มหมู่ที่ 8 (คณะกรรมการบริหาร) เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินกิจกรรม กันต่อตามวัตถุประสงค์ของโครงการทางสมาชิกได้นำเสนอ เพราะในชุมชนได้มีวัตถุดิบอยู่แล้ว เครื่องแกงชาวบ้าน ในชุมชนต้องใช้ทำกับข้าวทุกวันอยู่แล้วจึงลงมติเห็นกันว่าจะทำกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และได้มีการเลือกตัวแทน (นายมานพ สมพงษ์) เป็นตัวแทนเป็นตัวแทนกลุ่มไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่สำนักงานเกษตร อำเภอเมือง

ขั้นดำเนินการปฏิบัติ

การศึกษาเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 “หลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม ในปี 2563 แล้วกลุ่มได้พูดคุยตกลงกันว่าต้องมีการวางแผน วางกฎระเบียบ และ วางแนวทางในการทำงานของกลุ่ม”

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการบรรจุภัณฑ์เครื่องแกง

ขั้นการขยายตัว

“ได้มีคิดปรับปรุงพัฒนาในรูปแบบการขายออนไลน์ เพิ่มเป็นการโปรโมทประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่น ภายนอกได้รู้จักกลุ่มเครื่องแกงเพิ่ม และได้มีรายได้มีออเดอร์จากยอดการสั่งซื้อจากออนไลน์ เป็นการพัฒนาคิด ผลิตภัณฑ์ในการบรรจุเครื่องแกงในรูปแบบของกลุ่มตนเองให้เป็นเป็นที่รู้จักในการจัดส่งแบบออนไลน์ให้กับลูกค้า

ภาพที่ 4 ผลงานในการทำเครื่องแกง

2. สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า วัตถุดิบมีไม่เพียงพอต่อการผลิตและวัตถุดิบบางอย่างไม่มีในชุมชนจึงต้องซื้อ และมีราคาสูง

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ในการบรรจุภัณฑ์ต้องนำเครื่องแกงไปนึ่งก่อน เพราะถ้าไม่นึ่งจะทำให้เครื่องแกงที่ผลิตไว้อยู่ได้ไม่นานก็จะเสีย จึงทำให้ต้องเสียเวลาในการบรรจุ

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ไม่แน่นอน ต้องทำตามออเดอร์ หรือออกรงานสินค้า OTOP หรือออกบูธตามห้างต่าง ๆ ถ้าไม่มีออเดอร์สั่งมาหรือไม่มีงานในชุมชนก็จะมีรายได้เข้ากลุ่ม

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า ในการจัดทำเครื่องแกงมีการหมุนเวียนแบ่งกลุ่มครั้งละ 5 แต่บางครั้งสมาชิกกลุ่มนั้นไม่ว่าง จึงทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ต้องมาทำแทน

สภาพปัญหาการผลิต

“ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ทำให้ผลิตออกมาช้า

สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์

นึ่งก่อน เพราะถ้าไม่นึ่งจะทำให้เครื่องแกงที่ผลิตไว้อยู่ได้ไม่นานก็จะเสีย จึงทำให้ต้องเสียเวลาในการบรรจุ และถูงในการบรรจุภัณฑ์

สภาพปัญหาด้านการตลาด

“มีการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ไม่แน่นอน ต้องทำตามออเดอร์ หรือออกรงานสินค้า OTOP หรือออกบูธตามห้างต่าง ๆ ถ้าไม่มีออเดอร์สั่งมาหรือไม่มีงานในชุมชนก็จะมีรายได้เข้ากลุ่ม”

“ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ซึ่งในบางช่วงวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เช่น พริก ขมิ้น และวัตถุดิบมีราคาแพงทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง”

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาของกลุ่ม ด้านปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ขาดงบประมาณ ทำให้ผลิตออกมาช้า นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ซึ่งในบางช่วงขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ทำให้ต้องซื้อวัตถุดิบมาจากภายนอกชุมชน

3. กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มอาชีพการทำเทียนหอม

3.1 การก่อตัวของเครือข่าย

3.2 การสร้างและพัฒนาเครือข่าย

3.3 การบริหารจัดการเครือข่าย

3.4 การขยายผลของเครือข่าย

“เน้นให้ทุกคนในชุมชนที่ว่างงาน หรือที่ยังไม่มีงานทำได้ร่วมกันประกอบกิจการของกลุ่มในชุมชน และมีการผลิตสินค้าให้คนในชุมชนที่สนใจมาร่วมกันทำงานในกลุ่ม เพื่อได้พัฒนาชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ”

“ต้องการให้ทางกลุ่มเกิดการเรียนรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจส่งเสริมการพัฒนากลุ่มให้มีการประกอบอาชีพการทำเครื่องแกงในชุมชน”

จากการศึกษาสรุปได้ว่า พัฒนาการการก่อเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า มีการจัดทำโครงการสืบเนื่องจาก บ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ ได้รับงบประมาณในการทำโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในงบประมาณ 2563 ในการประชุมหมู่บ้านเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ในการประชุมมีมติที่ประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้าน 2) ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ พบว่า มีการประชุมและในการประชุมมีมติ

การประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้านได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มโดยวางแผนและกฎระเบียบของกลุ่ม วางแนวทางการทำงาน และเริ่มลงมือปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ 3) ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำเครื่องแกงขาย ได้รับการตอบรับจากยอดออเดอร์ลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มมีการผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโต จึงมีการขยายการผลิตของกลุ่ม โดยการระดมทรัพยากรการผลิตจากภายใน และภายนอกชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการขายแบบออนไลน์ มีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น 4) ขั้นตอนความสามัคคี กลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 มีความสามัคคี และเข้มแข็งเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัว ทุกคนในกลุ่มมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ จนทำให้งานกลุ่มสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยหลังจากกลุ่มมีความเข้มแข็งแล้ว จึงมีความคิดที่จะทำเป็นสินค้า OTOP ของชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มจากภายนอก เพื่อนำสินค้าไปขาย หรือเพื่อหาวัตถุดิบในการผลิตต่อไป

สภาพปัญหาของกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) สภาพปัญหาของกลุ่ม ด้านปัญหาการผลิต พบว่า เรื่องของวัตถุดิบบางอย่างมีไม่ครบในชุมชนจึงจำเป็นต้องไปซื้อจากท้องตลาด ซึ่งอาจจะมีราคาที่แพงในช่วงหน้าฝนวัตถุดิบ เช่น พริกมีราคาที่แพงขึ้นจากเดิมถ้าทำเครื่องแกงในช่วงหน้าฝนอาจทำให้มีขั้นตอนที่ย่างยากหลายขั้นตอนในการทำ และทำให้เป็นปัญหา เพราะมีอุปสรรคต่อการทำเครื่องแกงและอาจทำให้เกิดความเสียหายกับทางวัตถุดิบบางตัวอาจจะเน่าเสียได้ ส่งผลให้เกิดการทำที่ล่าช้าเสียเวลามากขึ้น 2) สภาพปัญหาสมาชิกในกลุ่มเรื่องของการสมาชิกมีการหมุนเวียนสมาชิกที่มาทำเครื่องแกง แต่สมาชิกบางคนมีเวลาให้กับกลุ่มน้อย การจะทำเครื่องแกงแต่ละครั้งว่าอาทิตย์นี้เป็นของใคร แต่พอมีการประสานสมาชิกมาทำอาจมีบางคนที่ไม่ว่างขาดในเรื่องของเวลา มีเวลาที่ไม่ตรงกัน และทำรายสมาชิกคนนั้นขาดรายได้ 3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่ม พบว่า ยังมีตลาดรองรับที่ไม่แน่นอน กลุ่มผู้ผลิตเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 1) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนโดยการสนับสนุนงบประมาณในการผลิต ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต ให้กลุ่มมีโอกาสขยายมีการกระจายสินค้าให้กว้างขวางมากขึ้น ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น 2) การส่งเสริมการตลาด มีการบริหารจัดการและขยายตัวสินค้า ให้กว้างขวางมากขึ้น และเป็นที่รู้จัก มีการประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตเพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นและมีการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบ การขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ต่าง ๆ มีตัวแทนจำหน่าย สนับสนุนให้เป็นสินค้าประจำตำบล 3) การส่งเสริมการผลิต จัดให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาภายในชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป นอกจากนี้ควรมีการของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อจัดหาอุปกรณ์ในการผลิตที่ทันสมัยยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพการทำเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ

ขึ้นก่อตัวของกลุ่ม พบว่า เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2563 นายมานพ สมพงษ์ (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ประธานในที่ประชุมได้แจ้งให้ สมาชิกผู้เข้าประชุมทราบถึงที่มาของโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สืบเนื่องจากบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ ได้รับงบประมาณในการทำโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในปีงบประมาณ 2563 ในการประชุมมีมติการประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้านเพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินกิจกรรมกันต่อตามวัตถุประสงค์ของโครงการทางสมาชิกได้นำเสนอ เพราะในชุมชนได้มีวัตถุดิบอยู่แล้ว เครื่องแกงชาวบ้านในชุมชนต้องใช้ทำกับข้าวทุกวันอยู่

แล้วจึงลงมติเห็นกันว่าจะทำกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 และได้มีการเลือกตัวแทน เป็นตัวแทนกลุ่มไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง” (มานพ สมพงษ์, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปาริชาติ วลัยเสถียร เรื่องกระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนาที่ว่าขึ้นก่อตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักถึงที่เผชิญอยู่เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต อ่อนดำ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท กล่าวว่าประสบการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่ากระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (pre group stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้างความคุ้นเคยการยอมรับและความไว้วางใจจากชุมชน (บัณฑิต อ่อนดำ, 2533) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง พบว่า หลังจากที่ชุมชนบ้านเกาะมุกด์ได้รับความเสียหายจากคลื่นยักษ์สึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 และชุมชนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือให้ตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมเนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลักลดน้อยลง ปัจจัยภายในที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจากความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการมีรายได้เสริมและได้ลดจากการประสบภัยสึนามิ เนื่องจากได้พบปะกันเมื่อมีการรวมกลุ่ม (มยุรา ปะลาวัน, 2550)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม

ปัญหาการผลิต พบว่า วัตถุดิบมีไม่เพียงพอต่อการผลิตและวัตถุดิบบางอย่างไม่มีในชุมชนจึงต้องซื้อและมีราคาสูงทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ขาดงบประมาณทำให้ผลิตออกมาช้า นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ซึ่งในบางช่วงขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทำให้ต้องซื้อวัตถุดิบมาจากภายนอกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย เรื่องกุล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญงาน และปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้าและการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย (อรทัย เรื่องกุล, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุสิพร ทองงาม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการจัดการกลุ่มพบว่า กลุ่มขาดการจัดการกลุ่มที่เหมาะสมทั้งในด้านการจัดการกลุ่มขึ้นวางแผน การจัดการกลุ่มขึ้นการดำเนินงาน การจัดการกลุ่มขึ้นการติดตาม และประเมินผล ทำให้ขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเงินสนับสนุนที่ได้รับไม่เพียงพอที่จะนำมาพัฒนากลุ่มให้ประสบความสำเร็จตามที่ควรจะเป็น ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด พบว่า การขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการผลิตและการตลาด ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า และไม่สามารถก้าวเข้าสู่ระบบธุรกิจแบบเต็มรูป (สุสิพร ทองงาม, 2550) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา ปะลาวัน เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มการบริหารจัดการด้านองค์กรแบบไม่เป็นทางการกลุ่มมีผู้นำตามตำแหน่ง คือ ประธานกลุ่ม และผู้นำตามธรรมชาติคือ รองประธาน โดยรองประธานทำหน้าที่บริหารจัดการเกือบทุกเรื่องของกลุ่มยกเว้นเรื่องการผลิต เพราะว่าการผลิตสินค้าของกลุ่มต้องใช้แรงงานจากสมาชิกหลายคนที่ต้องทำร่วมกัน อภิปรายผลได้ว่าปัญหาการผลิตเกิดจากการขาดแคลนเงินทุนการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กทำในครัวเรือนหรือรวมกลุ่มผลิตมีเงินทุนน้อยเข้าไม่ถึงแหล่งสนับสนุนเงิน ปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นมิใช่เกิดจากผู้ผลิตทั้งหมดบางครั้งอาจเกิดจากตัวลูกค้าเองก็ได้ เนื่องจากไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของตนเองสั่งสินค้า (มยุรา ปะลาวัน, 2550)

3. กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8

การศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ เรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่ม ด้านการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด คือ ผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ ด้านผลิต ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต การบริหารจัดการด้านการบริหารองค์กร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การบริหารจัดการด้านการเงิน และบัญชี ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุน การจัดทำบัญชีและงบประมาณการเงิน คือ การจัดทำบัญชีและงบการเงิน (รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของเศรษฐกิจชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชรที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุดิบ และแรงงานที่ใช้มีอยู่ในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในราคาถูก ทำให้สามารถแข่งขันในตลาด และเป็นกลุ่มขนาดเล็ก จุดอ่อน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีความซ้ำซ้อนกับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องตลาด มีเงินทุนน้อย ขาดการสนับสนุน ขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการและการดำเนินงาน โอกาส ได้แก่ รัฐบาลให้การสนับสนุน และมีโครงการพัฒนาทางด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี ฯลฯ และให้การส่งเสริมการจัดงานแสดงสินค้าตามท้องที่ต่าง ๆ การคมนาคมที่มีเส้นทางคมนาคม ติดต่อกับสะดวก และเทคโนโลยี และการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาก จึงทำให้กลุ่มสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญครบถ้วนเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกมีครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และตามความสามารถในการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้พัฒนาการของระบบทุนนิยม (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช พันยาก เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊วยบ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการร่วมมือประสานงานกับชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ วัดในหมู่บ้าน สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกุดข้าวปุ้น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง สำนักงานเกษตรอำเภอกุดข้าวปุ้น ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีจุดประสงค์เพื่อของบประมาณสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มทักษะปฏิบัติ ในกระบวนการผลิต การตลาด การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และนำศึกษาดูงานแหล่งเศรษฐกิจชุมชนอื่น ๆ อภิปรายผลได้ว่า การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนโดยการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต ให้กลุ่มมีโอกาสขยายมีการกระจายสินค้าให้กว้างขวางมากขึ้น (นงนุช พันยาก, 2549)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 7 กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ

จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า การศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาชีพการทำเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริมหรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จนได้มีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนจึงได้ส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเครื่องแกง ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้ละสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการรวมกลุ่มมีการจัดทำโครงการสืบเนื่องจาก บ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ ได้รับงบประมาณในการทำโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในงบประมาณ 2563 ในการประชุมหมู่บ้านเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ในการประชุมมีมติที่ประชุมว่าจะทำเครื่องแกงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการทำเครื่องแกง การศึกษาเรื่อง กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช องค์ความรู้ที่มีบางก็เกิดจากประสบการณ์การศึกษาเรียนรู้และแนวคิดในการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในชุมชนมาใช้ในการผลิต เช่น ก่อนที่จะเข้าสู่การเริ่มต้นการทำเครื่องแกง ควรเรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเครื่องแกง ได้แก่ พริกแห้ง พริกสด พริกไทย หัวหอม หัวเทียม ตะไคร้ ใบกรูด ข่า ลูกกรูด เกลือ ขมิ้น เป็นต้น สภาพปัญหาในการทำเครื่องแกง การศึกษาเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเจอบ่อยที่สุด คือ วัตถุดิบมีไม่เพียงพอ

ต่อการผลิตและวัตถุดิบบางอย่างไม่มีในชุมชนจึงต้องซื้อและมีราคาสูง ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง แนวทางส่งเสริมการทำเครื่องแกง การศึกษาเรื่อง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านในพื้นที่ได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และมีงานทำอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการสร้างเครือข่ายในชุมชน และในการตลาด 2) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มให้มีการสอนในเรื่องกระบวนการในการหาวัตถุดิบต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาทำเครื่องแกง 3) กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นงนุช พันยาก. (2549). เศรษฐกิจชุมชน:กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊วยบ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอภูพาน จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- บัณฑิต อ่อนคำ. (2533). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มยุรา ปะลาวัน. (2550). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสพภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกต์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- มานพ สมพงษ์. (13 มกราคม 2566). กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องแกงบ้านโพธิ์เสด็จ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (มาริษา แก้วสีสด, ผู้สัมภาษณ์)
- รุ่งทิพย์ เสมอเชื้อ. (2550). การบริหารจัดการธุรกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพไม้กวาดลายดอกแก้ว: กรณีศึกษา ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุสิทธิ์ ทองงาม. (2550). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

**กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
กรณีศึกษา ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูก
ย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช***

**THE PROCESS FOR BUILDING A LEARNING NETWORK IN THE COMMUNITY:
A CASE STUDY OF LOCAL WISDOM LEARNING CENTER OF WEAVING
CLIMBING FERN BASKETRY BY THE CLIMBING FERN FARMING AND WEAVING
GROUP WITHIN NA KHIAN SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCE**

นิสรีน หิมมะ

Nisreen Himma

สุนรา รักดี

Sunra Rakdee

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

สุชาติ มสันต์

Suchat Masant

นักวิชาการอิสระ

Independent academic, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกย่านลิเภา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกย่านลิเภา และ 3) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน ผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 3 คน ผลการวิจัย 1) พัฒนาการการเกิดกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มี 4 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหารจัดการกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา 2) สภาพปัญหาของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ 2.1) ปัญหาการผลิต ของศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา 2.2) ปัญหาบรรจุกัญธ ของศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสาน

* Received 19 October 2022; Revised 25 November 2022; Accepted 27 December 2022

ย่านลิเภา และ 2.4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา และ 3) กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา, การจักสาน, ย่านลิเภา

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the development of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province, 2) To study the problem conditions in the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province, 3) To study the process for building a learning network in the community of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. This research used a qualitative research method. Key informants included five primary informants and three secondary informants. The results of the research found that 1) the development of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province was found that it consisted of four stages: 1.1) The formation stage of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 1.2) The recruiting stage of the local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 1.3) The production stage of products within the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 1.4) The management stage for the group of the local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry. 2) Problem conditions in the group of the local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province indicated as follows: 2.1) Production problems of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 2.2) Packaging problems of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 2.3) Marketing problems of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry; 2.4) Management problems of the group of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry. 3) The third result indicated the process for building a learning network in the community of local wisdom learning center of weaving climbing fern basketry by the climbing fern farming and weaving group within Na Khian Sub-district, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province.

Keywords: Local Wisdom, Weaving, Climbing Fern

บทนำ

เครื่องจักสานย่านลิเภา เป็นงานฝีมือของชาวภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงในงานหัตถกรรมชนิดนี้มากที่สุด เป็นถิ่นกำเนิดจากการจักสานย่านลิเภา เพื่อเป็นของเครื่องใช้ในบ้าน

กระทั่งในปี พ.ศ. 2513 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชดำริให้สอนงานย่านลิเภาในโครงการศิลปาชีพ จึงมีการพัฒนารูปแบบให้ประณีตสวยงาม ใช้ได้ทุกสมัยทุกวัย ทำให้ผลิตภัณฑ์จักสาน ย่านลิเภาเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และทั่วประเทศ

ซึ่งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เริ่มก่อตั้งโดย นางเสงี่ยม คาวินธร (ป้าต๋น) โดยในเมื่อก่อนนั้นชาวบ้านทั้งหมู่บ้านในตำบลนาเคียนได้ทำจักสานย่านลิเภา เพราะย่านลิเภา เป็นวัตถุดิบหลักที่หาง่ายและมีอยู่มากมายในท้องถิ่น เมื่อป้าต๋นได้เห็นภูมิปัญญาจักสานของชาวบ้านเลยลองหัดทำใบแรกแล้วก็สามารถขายได้ ตั้งแต่ 35 ปีเป็นต้นมา ป้าต๋นก็ทำไม่เคยหยุดเลย จึงได้คิดอยากที่จะรวมกันเป็นกลุ่มก้อนอย่างมั่นคง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เพราะจะได้รวมกลุ่มกันสร้างรายได้เสริมและทำให้ไม่มีพ่อค้าคนกลางมาคดราคาผลิตภัณฑ์ของเรา หลังจากนั้นป้าต๋นก็ได้ถูกเชิญให้ไปออกบูชขายของที่เมืองทอง กรุงเทพมหานคร ตอนนั้นได้ขายแค่บูธเดียวเลยขายไม่ค่อยได้กำไรเท่าไร ป้าต๋นก็ได้คิดขยายกลุ่มมาอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อที่จะได้ตั้งขายกระเป๋าก็ได้หลาย ๆ บูธ โดยจะรวบรวมกระเป๋าสมาชิกในกลุ่มแล้วนำออกไปขายบูธตามงานสินค้าโอท็อปและขายในท้องตลาดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตอนทำกันใหม่ ๆ นั้นก็ลองผิดลองถูก ขายได้บ้างไม่ได้บ้าง อีกทั้งรูปร่างของผลิตภัณฑ์ก็ไม่หรูหราเหมือนกับปัจจุบันนี้

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจ ที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ตำบลนาเคียน อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะศึกษาขั้นตอนวิธีการดัดแปลงย่านลิเภาให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยคุณสมบัติของย่านลิเภาที่มีลำต้นเหนียว และทนทาน จึงนำมาสานเป็นภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้ และช่วยส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของการทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภาในตำบลนาเคียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

1. ด้านประชากร

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช มีจำนวน 5 คน ได้แก่ นางเสงี่ยม คาวินธร (ประธานกลุ่ม) นายสามารถ คาวินธร (รองประธานกลุ่ม) นางสาวติว แซ่ตัน (เหรัญญิก) นางสาวเกศฎา คาวินธร (กรรมการฝ่ายการตลาด) นางสาวนิสรัตน์ สถาพร (เลขานุการ)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีจำนวน 3 คน ได้แก่ นายจรรยา ตัดสายชล (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาเคียน) นายก่อเขต วาดวงพัคตร์ (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7) นายบาราหม คำวิจิตร (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8)

2. ด้านเครื่องมือใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการนำกล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยการใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกลานลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลูกลานลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

1.1 ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มย่านลิเภา จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2554 เริ่มจากป้าตนเองได้เห็นว่าชาวบ้านในหมู่บ้านทำย่านลิเภากันเยอะและคิดอยากขยายกลุ่ม เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม และได้มีงานทำไปเลี้ยงครอบครัว ป้าต้นและสมาชิกในกลุ่มก็ยังคงทำมาจนถึงปัจจุบันนี้

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่มีป้าต้นได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มในปี 2554 แล้วป้าต้นและสมาชิกได้ร่วมกันคิดวางแผนและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำงานของกลุ่มให้เป็นระบบระเบียบ

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เมื่อรวมกลุ่ม แล้วได้เริ่มทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ซึ่งก็ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี จึงได้มีการขยายตัวของกลุ่ม โดยป้าต้นได้ถูกเชิญให้ไปออกบูชที่เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร และอีกทั้งยังได้ขยายกลุ่มในการเข้าร่วมกลุ่มสินค้าโอท็อป

1.4 ขั้นการมีส่วนร่วม พบว่า ได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือในกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา เพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีรายได้เสริม และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิตในการขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากปัจจุบันนี้วัตถุดิบหายากมากขึ้น เพราะที่ดินที่เคยมีย่านลิเภาต้องหดหายไปพร้อมกับความเจริญของเมือง ซึ่งทำให้ต้องหาซื้อวัตถุดิบมาจากต่างจังหวัด

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ตอนทำช่วงแรก ๆ ผลิตภัณฑ์ยังไม่สวยงาม รูปทรงไม่ทันสมัย และก็ไม่ค่อยตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า บางขนาดก็เล็กเกินไปหรือใหญ่เกินไป ทางกลุ่มจึงมีแนวทางการคิดที่จะเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ให้ทันสมัยกว่าเดิม และตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์สินค้ากระเป๋าจักสานย่านลิเภา

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า กลุ่มจักสานย่านลิเภา นั้น เป็นกลุ่มผลิตกระเป๋าจักสานย่านลิเภา ซึ่งผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาสูงเกินไป ทำให้ลูกค้าบางส่วนไม่สามารถซื้อได้ และอีกทั้งยังไม่สามารถส่งออกขายได้ในจำนวนที่มาก

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า ขาดการบริหารจัดการกลุ่ม ในด้านการเรียนรู้ร่วมกัน และในด้านการพัฒนาทักษะความรู้การผลิต ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ทำให้สมาชิกในกลุ่มขาดการเรียนรู้ร่วมกัน และไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน

3. การกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

3.1 การก่อตัวของเครือข่าย พบว่า เกิดจากการรวมกลุ่มของ ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ร่วมกับกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล นาเคียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนขึ้นมา

3.2 การสร้างและพัฒนาเครือข่าย พบว่า หลังจากที่ได้มีการก่อตั้งเครือข่ายขึ้นแล้ว ก็ได้มีการพัฒนาเครือข่าย ซึ่งได้ร่วมกันคิดวางแผน และประยุกต์ใช้วิทยาการสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับกลุ่ม จนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในกลุ่มจักสานย่านลิเภา และคนในชุมชนได้

3.3 การบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า เกิดจากการวางแผน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ของกลุ่มจักสานย่านลิเภาและคนในชุมชน ร่วมกับกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลนาเคียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการร่วมมือด้วยความสมัครใจของเครือข่ายร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์เดียวกัน

3.4 การขยายผลของเครือข่าย พบว่า เกิดจากการที่เครือข่ายมีจุดมุ่งหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่าย โดยได้มีการขยายกลุ่มกระเป๋าจักสานย่านลิเภา ให้เป็นสินค้า OTOP

ของชุมชน และมีการรับสมาชิกในชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายจากภายนอกมากขึ้น เพื่อที่จะนำสินค้าไปขายในพื้นที่อื่น ๆ

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่ม

1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มย่านลิเภา จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2554 เริ่มจากป้าต้นเองได้เห็นว่าชาวบ้านในหมู่บ้านทำย่านลิเภากันเยอะและคิดอยากขยายกลุ่ม เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้เสริม และได้มีงานทำไปเลี้ยงครอบครัว ป้าต้นและสมาชิกในกลุ่มก็ยังคงทำมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ วลัยเสถียร เรื่องกระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่า ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักถึงสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) 1.2) ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า หลังจากที่ป้าต้นได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มในปี 2554 แล้ว ป้าต้นและสมาชิกได้ร่วมกันคิดวางแผนและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำงานของกลุ่มให้เป็นระบบระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ วลัยเสถียร ได้กล่าวถึง การรวมกลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแล้วมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงเวลาหนึ่ง มีบรรทัดฐานร่วมกัน และมีเอกลักษณ์เดียวกัน คนเหล่านี้จะมีการรับรู้ในกลุ่มของตนเองว่าพวกเขามีข้อตกลงกันและกันในอนาคตที่จะปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒน์ บุญรัตพันธุ์ เรื่องการสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน กล่าวว่า สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นพิเศษ และมีการโต้ตอบซึ่งกันและกันภายในสมาชิกแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์กัน และให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทฐานะ 1.3) ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า เมื่อรวมกลุ่มแล้วได้เริ่มทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ซึ่งก็ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี จึงได้มีการขยายตัวของกลุ่ม โดยป้าต้นได้ถูกเชิญให้ไปออกบูธที่เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร และอีกทั้งยังได้ขยายกลุ่มในการเข้าร่วมกลุ่มสินค้าโอท็อป (พัฒน์ บุญรัตพันธุ์, 2547)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม

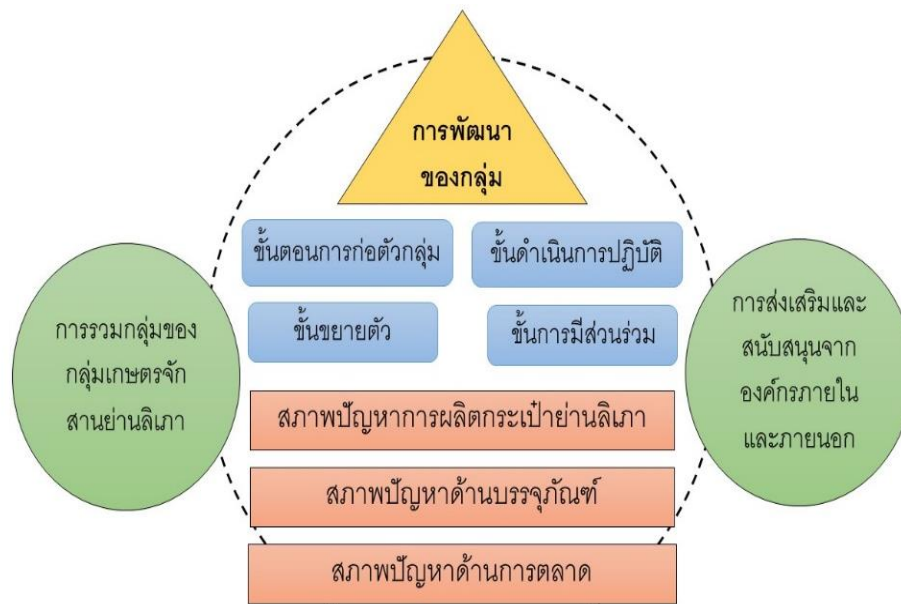
2.1) ปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในการผลิตในการเคลือบวัตถุที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากปัจจุบันนี้วัตถุดิบหายากมากขึ้น เพราะที่ดินที่เคยมีย่านลิเภาต้องหดหายไปพร้อมกับความเจริญของเมือง ทำให้ต้องซื้อวัตถุดิบมาจากภายนอกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญงานและปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้าและการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ เฟื่องอารมณ์ เรื่อง บรรลุภัณฑ์กับการส่งออก กล่าวว่า บรรลุภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขั้นตอนหลักในการดึงดูด หรือเรียกความสนใจจากผู้บริโภคโดยเฉพาะปัจจุบันนี้การผลิตสินค้าหรือบริการให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer Oriented) บรรลุภัณฑ์หมายถึงวัสดุใด ๆ ที่นำมาใช้สำหรับห่อหุ้มป้องกันลำเลียง จัดส่งและนำเสนอสินค้าตั้งแต่วัตถุดิบถึงสินค้าที่ผ่านการผลิตตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้ใช้หรือผู้บริโภคโดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นด้านการป้องกันหรือรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพตลอดจนมีคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตให้มากที่สุด 2.3) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า กลุ่มจักสานย่านลิเภา นั้น เป็นกลุ่มผลิตกระเป๋าจักสานย่านลิเภา ซึ่งผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาสูงเกินไป ทำให้ลูกค้าบางส่วนไม่สามารถซื้อได้ และอีกทั้งไม่สามารถส่งออกขายได้ในจำนวนที่มาก (สมพงษ์ เฟื่องอารมณ์, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพล กาญจนธัญรัตน์ เรื่องกลยุทธ์การคงอยู่ของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดชลบุรี ได้กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ประจำทุกปีก็คือ ราคาพืชตกต่ำ

และให้รัฐบาลเข้าไปแก้ไข เพราะราคาที่ขายได้ต่ำ ไม่คุ้มต้นทุนการผลิตพืชผลที่เคยมีปัญหา เงินกู้ถ้าเป็นสินค้าที่ส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ รัฐบาลก็อาจจะเร่งหาตลาดต่างประเทศ (ธีรพล กาญจนธัญรัตน์, 2554)

3. กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่ม

3.1) การก่อตัวของเครือข่าย เกิดจากการรวมของกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ร่วมกับกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลนาเคียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตการบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจก ความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่ (เสน่ห์ จามริก, 2541) 3.2) การสร้างและพัฒนาเครือข่าย พบว่า หลังจากที่ได้มีการก่อตั้งเครือข่ายขึ้นแล้ว ก็ได้มีการพัฒนาเครือข่าย ซึ่งได้ร่วมกันคิดวางแผน และประยุกต์ใช้วิทยาการสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับกลุ่ม จนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในกลุ่มจักสานย่านลิเภา และคนในชุมชนได้ 3.3) การบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า เกิดจากการวางแผนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ของกลุ่มจักสานย่านลิเภาและคนในชุมชน ร่วมกับกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลนาเคียน และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการร่วมมือด้วยความสมัครใจของเครือข่ายร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์เดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชน มีลักษณะสำคัญรอบคอบเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกมีครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และตามความสามารถในการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้พัฒนาการของระบบทุนนิยม (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540) 3.4) การขยายผลของเครือข่าย พบว่า เกิดจากการที่เครือข่ายมีจุดมุ่งหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่าย โดยได้มีการขยายกลุ่มกระเปาะจักสานย่านลิเภาให้เป็นสินค้า OTOP ของชุมชน และมีการรับสมาชิกในชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายจากภายนอกมากขึ้น เพื่อที่จะนำสินค้าไปขายในพื้นที่อื่น ๆ หรือเพื่อหาวัตถุดิบในการผลิตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช พันนุช เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊อบัว บ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการร่วมมือประสานงานกับชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ วัดในหมู่บ้าน สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกุดข้าวปุ้น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง สำนักงานเกษตรอำเภอกุดข้าวปุ้น ที่ทำการกำนัน (นงนุช พันนุช, 2549)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 สภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา

จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า การทำกระเป๋าย่านลิเภามีลักษณะการทำที่หลากหลายรูปแบบ กล่าวคือ การทำกระเป๋าย่านลิเภาของแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสิ่งที่สืบทอดกันมา หรือการเรียนรู้ทักษะที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ โดยในการศึกษครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการทำกระเป๋าย่านลิเภา ในหมู่ที่ 7 ตำบลนาเคียน ที่แตกต่างจากที่อื่น คือ การเอาสายผ้าไหมมาทำเป็นลายกระเป๋าย่านลิเภา ทำให้ได้รับความสนใจจากลูกค้าเป็นอย่างมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

พัฒนาการการก่อเกิดกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เริ่มจากป่าต้นเอง ได้เห็นว่าชาวบ้านในหมู่บ้านทำย่านลิเภากันมาก เพราะเป็นวัตถุดิบที่หาง่ายในชุมชน ป่าเลยได้ลองหัดทำใบแรกก็สามารถขายได้ ซึ่งในปี พ.ศ. 2554 ป่าจึงได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มจักสานย่านลิเภา ป่าต้นและสมาชิกได้ร่วมกันคิดวางแผนและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำงานของ กลุ่มให้เป็นระบบระเบียบ เมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา ซึ่งได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี จึงได้มีการขยายตัวของกลุ่ม โดยป่าต้นได้ถูกเชิญให้ไปออกบูธที่เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร และได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา เพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีรายได้เสริม และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สภาพปัญหาของกลุ่ม ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสาน ย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 1) ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาจักสานย่านลิเภา กลุ่มเกษตรกรจักสานปลุกย่านลิเภา ต.นาเคียน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 1.1) ควรมีการสร้างเครือข่ายในชุมชน จัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อให้ชุมชนภายนอกได้เข้ามาศึกษาดูงานวิธีการทำ กระเป๋าย่านลิเภา ทำให้คนในกลุ่มมีรายได้มากยิ่งขึ้น 1.2) ควรมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมากขึ้น เช่น กำไลข้อมือ ที่รองแก้วน้ำ เพื่อดึงดูดลูกค้า และให้สินค้าสามารถตอบสนองต่อความต้องการลูกค้าได้ทุกช่วงวัย

- 1.3) กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น และให้สมาชิกมีการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา
- 2) ข้อเสนอแนะ ต่อชุมชน 2.1) ส่งเสริมการจัดอบรมให้คนในชุมชน และเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในการทำกระเป๋าย่านลิเภา 2.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความรู้ 2.3) ควรส่งเสริมให้ชุมชนและสมาชิกปลูกย่านลิเภาเพื่อเป็นวัสดุในการนำมาทำเป็นกระเป๋าจากย่านลิเภา

เอกสารอ้างอิง

- ธีรพล กาญจนธัญรัตน์. (2554). กลยุทธ์การคงอยู่ของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงนุช พันยาก. (2549). เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาธุรกิจผ้าก๊อบบัว บ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน: ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). กระบวนการ และเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัฒน์ บุญรัตน์พันธุ์. (2547). การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงษ์ เพื่องอารมณ์. (2550). บรรจุภัณฑ์กับการส่งออก. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- เสน่ห์ จามริก. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา . มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ลอยเลิศ : การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา
กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม
อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

LOYLERD: PROCESSING OF FARMED CATFISH PRODUCTS FROM RUBBER PLANTATIONS
PLOTS WITH A CASE STUDY OF BAN THUNG NA MAI WOMEN'S AGRICULTURAL GROUP
OF VILLAGE NO. 4 IN YANG KHOM SUB-DISTRICT, PHIPUN DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พิศรัตน์ แก้วไข

Pissarat kaewkai

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

เดช แชน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkhaew

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา พบว่า 1.1) การคัดเลือกปลา พิจารณาจาก พันธุ์ปลา ช่วงอายุ และขนาดของปลา 1.2) การชำแหละปลา ทำปลาให้ตาย ตัดหัว ผ่าท้อง ควักไส้ออก และล้างทำความสะอาด 1.3) การหมัก น้ำเกลือ และน้ำตาลทราย 1.4) การนำไปตากแดด หลังจากที่ทำปลาตากแห้งเรียบร้อยแล้วให้นำไปตากแดด 1.5) บรรจุจำหน่าย ใช้กระดาษ ซึ่งเปื้อนวัสดุที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย มีการป้องกันความชื้นอย่างเหมาะสม 2) สภาพปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา พบว่า 2.1) ปัญหาในการเก็บรักษาปลาเน่าเสีย เนื่องจากล้างไม่สะอาด 2.2) ปัญหาด้านตลาดรองรับ ไม่มีความรู้ทางการตลาด และไม่มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้า 2.3) ปัญหาเกี่ยวกับราคาของสินค้า การแข่งขันกันด้านราคา 2.4) ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ขาดแคลนปลาในช่วงฤดูการ 3) แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา พบว่า 3.1) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแปรรูปปลาตากแห้ง 3.2) การพัฒนาการแปรรูปปลาตากแห้ง 3.3) การถ่ายทอดภูมิปัญญาการแปรรูปปลาตากแห้ง 3.4) การเผยแพร่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการแปรรูปปลาตากแห้ง 3.5) การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น และ 3.6) การส่งเสริมการตลาดออนไลน์

* Received 23 September 2022; Revised 27 November 2022; Accepted 29 December 2022

คำสำคัญ: การแปรรูป, ผลิตภัณฑ์ปลาตาก, ลอยเลิศ

Abstract

The objectives of this research article were 1) To study the processing of farmed catfish products from rubber plantation plots, 2) To study the problems in processing farmed catfish products from rubber plantation plots, 3) To study guidelines for promoting the processing of farmed catfish products from rubber plantations plots with a case study of Ban Thung Na Mai women's agricultural group of Village No. 4 in Yang Khom Sub-district, Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. The research of this research article used a qualitative research method. The results of the research found that 1) Processing catfish products from rubber plantation plots found 1.1) Fish selection by fish breed, age range, and fish size; 1.2) Fish dissection to cause the fish to die by cutting off the head, gutting the stomach, removing the guts, and cleaning; 1.3) Fermentation with salt water and sugar; 1.4) Sun drying the fish after the catfish has been fermented by letting it dry in the sun; 1.5) Packaging for sale using paper, which was a widely used material for proper moisture protection; 2) Conditions of problems in processing catfish products from rubber plantation plots found that 2.1) Problems in storing spoiled fish due to not being properly washed; 2.2) Problems in supporting the market caused by lack of knowledge in marketing and lack of channel for selling products; 2.3) Problems with product prices caused by price competition; 2.4) Raw material shortage problem caused by a shortage of fish during certain seasons. 3) Guidelines for promoting the processing of farmed catfish products from rubber plantations plots indicated 3.1) Conservation for wisdom of processing method for making fermented catfish, 3.2) Development of processing method for making fermented catfish, 3.3) Transfer of wisdom for processing method for making fermented catfish, 3.4) Dissemination and exchange of knowledge in processing method for making fermented catfish, 3.5) Strengthening of local scholars, and 3.6) Promotion of online marketing.

Keywords: Processing, Catfish Products, Loylerd

บทนำ

ปลาดุกร้ามีลักษณะคล้ายปลาเค็ม แต่มีรสชาติเฉพาะตัวที่แตกต่าง คือ มีรสเค็มปนหวาน และมีกลิ่นหมัก สีจะออกไปทางสีดำคล้ำ เมื่อนำไปทอด หรือย่าง ปลาดุกร้าจะมีกลิ่นหอมชวนกิน ยิ่งบีบมะนาว กินคู่กับเครื่องเคียง อย่างพริก หอมซอย จะยิ่งเพิ่มรสชาติของปลาดุกร้าให้อร่อยยิ่งขึ้น สำหรับกรรมวิธีการทำปลาดุกร้า แต่ละพื้นที่จะมีกระบวนการผลิตหลัก ๆ คล้ายกัน แต่จะแตกต่าง ในรายละเอียดของส่วนผสม รวมถึงสูตรของการผลิตที่เป็นสูตรใครสูตรมัน โดยขั้นตอนหลัก ๆ ในการทำปลาดุกร้า เริ่มจากการคัดปลาดุกสด ขนาดตัวเหมาะสมมาตัดหัว เอาเครื่องใน ใส และไขมันในช่องท้องออก ล้างให้สะอาด แล้วนำไปผึ่งให้สะเด็ดน้ำ ตัวแห้งหมาด ๆ จากนั้นผสมเกลือน้ำตาลตามสัดส่วน คลุกตัวปลา และยัดไส้ท้องปลา แล้วนำไปหมักในโอง หรือภาชนะที่จัดเตรียมไว้ จากนั้นนำมาตากแดดให้แห้งประมาณ 2-3 วัน ขึ้นอยู่กับสภาพแดด แล้วจึงนำไปบริโภค หรือนำไปใส่บรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่ายต่อไป

สำหรับปลาดุกร้าของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอาหารพื้นบ้านที่รู้จักกันดี โดยการนำปลาดุกร้ามาหมักกับเกลือ และน้ำตาล แล้วนำไปตากแดด เมื่อต้องการรับประทานนำมาทอดให้สุก แล้วบีบมะนาว

ชอยพริก และหัวหอมใส่ในปลาตุ๋น ทำให้มีกลิ่นหอมน่ารับประทาน และรับประทานกับข้าวสวยทำให้มีรสชาติดี ยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รวมกลุ่มกัน ผลิตปลาตุ๋นกันหลายกลุ่ม (ปารมี ชุมศรี, 2559)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันจะมีผู้ประกอบการทำปลาตุ๋นหลายกลุ่ม และทางราชการได้ส่งเสริมให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์รองรับผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นอย่างเพียงพอ อีกทั้งผู้ประกอบการธุรกิจปลาตุ๋นไม่มีความรู้ทางด้านการตลาด และไม่มีช่องทางในการจัดจำหน่ายเท่าที่ควร จึงทำให้มีอุปสรรค และมีผลกระทบต่อการค้าเนินธุรกิจปลาตุ๋นที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น จึงควรมีการสร้างรูปแบบ และช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋น เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ และมีโอกาสเจริญเติบโตทางธุรกิจ และสามารถสร้างรายได้มากขึ้น พร้อมทั้งสามารถขยายช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการ ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อบริหารจัดการช่องทางการจัดจำหน่ายให้สามารถนำสินค้า (Supply Chain) กระจายไปถึงมือผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาเรื่อง ลอยเลิศ : การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋น เลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูล จังหัดนครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นเลี้ยงจากแปลงสวนยางพาราเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชน และเพื่อพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีความปลอดภัยในการบริโภค และมีศักยภาพในการเสริมสร้างรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนตามภูมิปัญญาของชาวบ้านให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพคน และชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูล จังหัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูล จังหัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูล จังหัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ จำนวน 12 คน ได้แก่ นางไตรรัตน์ จันทประสิทธิ์ (ประธานกลุ่ม) นางวิริยญา ภิรมณ์ (รองประธาน) นางมณีเพ็ญ แก้วเจือ (ที่ปรึกษา) นางสาวรีย์ ปรีชา (เลขานุการ) นางอานวย ปรีชา (กรรมการ) นางกุหลาบ ระย้า (กรรมการ) นางจารีย์ แก้วเจือ (กรรมการ) นางสาวประภาศรี ศรีแสง (กรรมการ) นางสาวลี มากสมบูรณ์ (กรรมการ) นางรัชณี แก้วเจือ (กรรมการ) นางสาวดรณวรรณ ภิรมณ์ (กรรมการ) และนางสุชาดา ฐานการณ (กรรมการ)

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ให้การส่งเสริมการสนับสนุนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ จำนวน 5 คน ได้แก่ นายพรสิทธิ์ จงจิต (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ตำบลยางค่อม) นางอัญชลี ศรีชุมพวง (ครู สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพิบูล) นายอนวัตร จำปาทอง (เกษตรอำเภอพิบูล) นายสุขสันต์ ทองระฆัง (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางค่อม) นายเอกอรรถ พุทธศรี (นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลพิบูล)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัย นักวิจัยถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวศึกษาทำความเข้าใจในแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา กำหนดวิธีการ และประเด็นที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์เองโดยตรง โดยจะมีการเตรียมแนวคำถามแบบครอบคลุมทุกรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการตลาด ช่วงแรกของการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง หลังจากนั้นก็จะโยนคำถามเข้าหาประเด็นที่ต้องการ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนชัดเจน และมีความถูกต้องตรงตามความจริงทุกประการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้ผลิต และผู้ประกอบการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ เพื่อธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ สังเกต และถามประเด็นที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้

3.3 ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ผลิต และผู้ประกอบการ โดยผู้วิจัยจะพูดคุยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้อาจมีประโยชน์ต่อประชาชนรุ่นหลังเพื่อเป็นแนวทางการตลาดของการแปรรูปปลาตากแห้ง ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์มีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม และหยุดการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้รวบรวมมา โดยนำข้อมูลที่เป็นความจริงนั้นเพื่อนำไปทำรายงานสารนิพนธ์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ผลการวิจัย

1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การคัดเลือกปลา พบว่า สำหรับปลาตากแห้งที่นำมาแปรรูป จะมีทั้งปลาตากแห้งที่คนในชุมชนเลี้ยงเอง และปลาตากแห้งที่รับซื้อจากภายนอก การคัดเลือกปลาที่นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจะพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้ 1) พันธุ์ปลา 2) ช่วงอายุ 3) ขนาดของปลา สำหรับสายพันธุ์ปลา ควรเลือกเป็นปลาตากแห้งสายพันธุ์บึกอยู่ เพราะปลาตากแห้งสายพันธุ์บึกมีรสชาติดี โดยให้ใช้ปลาที่มีอายุประมาณ 4 เดือน และที่สำคัญควรเป็นปลาที่ยังมีชีวิตอยู่ และมีน้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยอยู่ที่ 3 - 4 ชีด

1.2 การชำแหละปลา พบว่า เริ่มจากนำปลามาทำการน็อคปลาให้ตาย โดยนำปลามาใส่ในกะละมังแล้วใส่เกลือลงไป เมื่อใส่เกลือเสร็จแล้วให้ปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ 20-30 นาที เพื่อให้ปลาตาย แล้วจึงทำการตัดหัว ผ่าท้อง ควักไส้ออกจนเกลี้ยง เมื่อเสร็จให้นำปลาไปล้างทำความสะอาดด้วยสารส้ม หรือจะใช้เป็นน้ำเปล่าก็ได้

1.3 การหมัก พบว่า การหมักปลาตากแห้งใช้วัตถุดิบหลักเพียงแค่ 3 อย่าง คือ ปลาตากแห้ง เกลือป่น และน้ำตาลทราย โดยเทคนิคการหมักปลาตากแห้งทำได้ง่ายเพียงแค่นำเกลือ และน้ำตาลทรายมาตำให้ละเอียดอัดใส่ในท้องปลา โดยอัดสลับกับน้ำตาลทราย หากต้องการให้ปลาตากแห้งมีความหวานก็ใส่น้ำตาลให้มากขึ้น แต่หากอยากให้ปลาตากแห้งมีรสเค็มก็ใส่เกลือเพิ่ม เมื่อเสร็จให้นำปลาตากแห้งเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ในภาชนะที่เตรียมไว้ ปิดฝาให้แน่นหมักทิ้งไว้ 2 - 3 คืน

1.4 การนำไปตากแดด พบว่า หลังจากที้นำปลาตากแห้งไปหมักเรียบร้อยแล้วให้นำไปตากแดด โดยตากทิ้งไว้ประมาณ 3 - 4 แดด ทั้งนี้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแดดนั้น ๆ ด้วย กระบวนการผลิต

ปลาตุกร้าโดยใช้วิธีการตากแดด จะต้องทำอย่างระมัดระวัง โดยจะต้องใช้แสงแดดที่ไม่ร้อนจัดจนเกินไป ควรใช้แดดอ่อนในช่วงเช้า เพราะความร้อนจากแดดอ่อนในตอนเช้าไม่ร้อนจะไม่ดูความชื้นออกจากตัวปลา และยังช่วยรักษาเนื้อ และหนังให้มีความสดใหม่ ไม่แข็ง น่านกิน

1.5 บรรจุจำหน่าย พบว่า ทางกลุ่มจะมองในเรื่องของคุณภาพ และการนำไปใช้งานเป็นหลัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับต้นทุนของทางกลุ่มด้วย ควรเป็นวัสดุที่มีความทนทานต่อการเก็บรักษา สามารถหาซื้อหรือสั่งผลิตได้ง่ายตามท้องตลาด และมีราคาที่ไม่สูงจนเกินไป โดยอาจจะใช้กระดาษ ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย มีการป้องกันความชื้นอย่างเหมาะสม โดยใช้กระดาษขาวชนิดหนา ทำให้บรรจุภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรง เหมาะสำหรับการขนานไปเป็นของฝาก

ภาพที่ 1 แสดงการคัดเลือกปลา

ภาพที่ 2 ใส่เกลือเพื่อให้ปลาทาย

ภาพที่ 3 การทำปลาตุกร้า

ภาพที่ 4 นำส่วนผสมใส่ในท้องปลา

ภาพที่ 5 การนำไปหมักในภาชนะ

ภาพที่ 6 นำปลาตุกร้าไปตากแดด

ภาพที่ 7 ปลาตุกร้าที่แห้งแล้ว

ภาพที่ 8 การห่อปลาตุกร้า

ภาพที่ 9 บรรจุภัณฑ์ปลาตุกร้า

2. สภาพปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุกร้าเนื่องจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาในการเก็บรักษา พบว่า ปลาตุกร้ามีอายุการเก็บรักษาที่ไม่แน่นอน โดยสาเหตุของการเน่าเสียเกิดจากกระบวนการแปรรูปที่ไม่สะอาด หรือแม้แต่บรรจุภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บกักทำให้เกิดการปนเปื้อนของแมลงวัน และแบคทีเรียที่เป็นต้นเหตุของการเน่าเสีย

2.2 ปัญหาด้านตลาดรองรับ พบว่า แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามามีส่วนช่วยในการส่งเสริมธุรกิจปลาตุกร้าแล้ว แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของปริมาณการผลิตแล้ว พบว่า มีผลผลิตออกสู่ตลาดเยอะขึ้น ส่งผลให้

สินค้าล้นตลาดนั่นเอง และยังพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ทางการตลาด และไม่มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเท่าที่ควร

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับราคาของสินค้า พบว่า ปัจจุบันปลาดุกร้าซื้อขายกันง่ายขึ้น กลุ่มผู้ผลิตก็เยอะขึ้นตามไปด้วย เพื่อความอยู่รอด จึงต้องกำหนดราคาต่ำกว่า เพื่อดึงดูดให้คนมาสนใจ แต่เมื่อต้นทุนสูงขึ้น แต่ต้องจำหน่ายในราคาที่เท่าเดิม ทำให้ได้กำไรเพียงแค่เล็กน้อย ไม่คุ้มกับการผลิต ทำให้ผู้ประกอบการบางรายอาจถึงขั้นต้องหยุดกิจการลง เพราะสู้กับต้นทุนจากการผลิตไม่ไหว

2.4 ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ พบว่า เกิดได้จากหลายปัจจัย ทั้งจากสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน การเลี้ยงปลาที่ไม่มีความรู้ อีกทั้งปัจจุบัน พบว่า ชุมชนเลี้ยงปลาไม่ต่อเนื่อง และปลาที่ได้ก็มีขนาดที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงจำเป็นที่จะต้องหาซื้อจากภายนอก ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทัน

ภาพที่ 10 บรรจุภัณฑ์แบบเก่า

ภาพที่ 11 ปลาดุกที่ไม่ได้ขนาด

ภาพที่ 12 น้ำท่วมบ่อเลี้ยง
ปลาดุก

3. แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาดุกเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 การอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแปรรูปปลาดุกร้า พบว่า การอนุรักษ์ทำได้โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพการทำปลาดุกร้า เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถต่อยอดจากวัตถุดิบที่มีอยู่แล้วในชุมชนสู่การสร้างรายได้ในครัวเรือน รวมทั้งผลักดันผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้า ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว นอกจากจะช่วยสร้างงานแล้วยังจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย

3.2 การพัฒนาการแปรรูปปลาดุกร้า พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องรสชาติเป็นสำคัญ ดังนั้น แล้วผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยจำเป็นที่จะต้องรับฟังคำติชม ของลูกค้ามาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อที่จะให้ได้ในส่วนของคุณภาพที่ดี และมีคุณภาพ ทั้งนี้ก็ควรสำรวจตลาดอย่างสม่ำเสมอ เพราะการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคจะเป็นประโยชน์ทั้งด้านรายได้ ฐานลูกค้า และภาพลักษณ์

3.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการแปรรูปปลาดุกร้า พบว่า จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน โดยเอากลุ่มคนที่มีความรู้ในเรื่องการแปรรูปปลาดุกร้าเข้ามาให้ความรู้กับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งนี้ยังเป็นการแก้ไขปัญหาราคาปลาตกต่ำ และปลาดุกในชุมชนที่เลี้ยงขายล้นตลาด

3.4 การเผยแพร่แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการแปรรูปปลาดุกร้า พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนการทำปลาดุกร้าให้เป็นที่รู้จักทั้งภายในและภายนอกจังหวัด รวมถึงมีการสนับสนุนในการใช้สื่อเผยแพร่ข้อมูลทางด้านอินเทอร์เน็ตให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วกัน

3.5 การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น พบว่า คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการพัฒนาผู้ประกอบการ โดยควรจัดสรรบุคลากรผู้มีความรู้ในเรื่องธุรกิจปลาดุกร้า เพื่อเข้ามาให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งในด้านคุณภาพ และมาตรฐาน รวมไปถึงการแนะนำช่องทางการตลาด เพื่อให้สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้าได้มากขึ้น

3.6 การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ พบว่า ทางกลุ่มมีการขายผลิตภัณฑ์ปลาตุกร้า และปลาตุกใส วนผ่านช่องทางไลน์ทางเฟซบุ๊กไลน์ ดึงดูด และขายในแอปพชอปบี้ ปัจจุบันมีการขายออนไลน์มากขึ้น เพราะ สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากกว่าการขายตามตลาด หรือขายเฉพาะที่กลุ่ม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3.7 การส่งเสริมการเลี้ยงทดแทน พบว่า ในช่วงที่ปลาขาดไม่ต่อเนื่อง ควรมีการวางแผนการเลี้ยง ปลาตุกให้ต่อเนื่อง ไม่ขาดช่วง เพื่อให้สามารถจับปลาตุกได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีพื้นที่ว่าง ในสวนยางพารา หรือในสวนอื่น ๆ มาเลี้ยงปลาตุก เพื่อส่งขายให้กับกลุ่ม เพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งแก่ชาวบ้าน

ภาพที่ 13 การอบรม

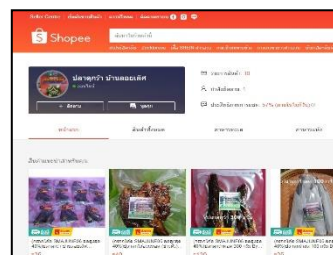
ภาพที่ 14 บรรจุภัณฑ์ที่ พัฒนาแล้ว

ภาพที่ 15 การถ่ายคลิวิดีโอ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชวมงคลศรีวิชัย

ภาพที่ 16 การถ่ายภาพปลา ตุกร้าเพื่อประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 17 ร้านค้าของปลาตุกร้า บ้านลอยเลิศบนซ้อปปี้

ภาพที่ 18 การขายออนไลน์ ผ่านซ้อปปี้

อภิปรายผล

1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุกเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปน จังหวัดนครศรีธรรมราช

การคัดเลือกปลา พบว่า สำหรับปลาตุกที่นำมาแปรรูป จะมีทั้งปลาตุกพื้นบ้านที่คนในชุมชนเลี้ยงเอง และ ปลาตุกที่รับซื้อจากภายนอก การคัดเลือกปลาที่นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ปลาตุกร้าจะพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ หลัก ๆ ดังนี้ 1) พันธุ์ปลา 2) ช่วงอายุ 3) ขนาดของปลา เป็นปลาตุกสายพันธุ์บิ๊กอูย เพราะมีรสชาติดี โดยให้ใช้ปลาที่มี อายุประมาณ 4 เดือน และเป็นปลาที่ยังมีชีวิตอยู่ และมีน้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยอยู่ที่ 3 - 4 ชีด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ เทคโนโลยีชาวบ้าน เรื่อง ปลาตุกร้า 2 รส ปลอดสาร ผลิตภัณฑ์โอท็อป ท่าเตียน อร่อยเด็ดเป็นเอกลักษณ์ได้ กล่าวว่ สำหรับปลาตุกที่นำมาแปรรูปจะมีทั้งปลาตุกพื้นบ้านที่เลี้ยงเอง และปลาตุกบิ๊กอูย โดยบางส่วนจะสั่งซื้อจาก ตำบลข้างเคียง ก่อนอื่นต้องคัดเลือกปลาตุกที่มีน้ำหนักต่อตัวเฉลี่ยประมาณ 3 - 4 ชีด การชำแหละปลา พบว่า เริ่ม จากนำปลาตุกมาทำการน็อคปลาให้ตาย โดยนำปลามาใส่ในกะละมังแล้วใส่เกลือลงไป เมื่อใส่เกลือเสร็จแล้วให้ปิดฝา ทิ้งไว้ประมาณ 20 - 30 นาที เพื่อให้ปลาตาย แล้วจึงทำการตัดหัว ผ่าท้อง ควักไส้ออกจนเกลี้ยง เมื่อเสร็จให้นำปลาไป ล้างทำความสะอาดด้วยสารส้ม หรือจะใช้เป็นน้ำเปล่าก็ได้ (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รักบ้านเกิด เรื่อง วิธีการทำปลาตุกร้า ได้กล่าวว่า ผสมเกลือปน และน้ำตาลเข้าด้วยกัน ตามสัดส่วนที่เหมาะสม นำส่วนผสมทั้งหมดใส่ท้องปลา จากนั้นนำปลาไปหมักในอ่างมั่งกรปิดฝาให้มิดชิด ทิ้งไว้ 2 คืนการนำไปตากแดด พบว่า

หลังจากที่นำปลาดุกไปหมักเรียบร้อยแล้วให้นำไปตากแดด โดยตากทิ้งไว้ประมาณ 3 - 4 แดด ขึ้นอยู่กับสภาพแดด ด้วยกระบวนการผลิตปลาดุกร้าโดยใช้วิธีการตากแดด จะต้องทำอย่างระมัดระวัง โดยจะต้องใช้แสงแดดที่ไม่ร้อนจัด จนเกินไป ควรใช้แดดอ่อนในช่วงเช้า เพราะความร้อนจากแดดอ่อนในตอนเช้าไม่ร้อนจะไม่ดูความชื้นออกจากตัวปลา และยังช่วยรักษาเนื้อ และหนังให้มีความสดใหม่ ไม่แข็ง (รักบ้านเกิด, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เทคโนโลยีชาวบ้าน เรื่อง ปลาดุกร้า 2 รส ปลอดสาร ผลิตภัณฑ์โอท็อป ท่าเตียน อร่อยเด็ดเป็นเอกลักษณ์ ได้กล่าวว่า หลังจากที่ยกหมักทิ้งไว้จนครบ 3 วันแล้วให้นำขึ้นมาตากในโรงเรือนเพื่อป้องกันแมลงวัน และนก ประมาณ 3 - 4 แดด แล้วบรรจุจำหน่าย ทางกลุ่มจะมองในเรื่องของคุณภาพ และการนำไปใช้งาน เป็นหลัก ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับต้นทุนของทางกลุ่มด้วย ควรเป็นวัสดุที่มีความทนทานต่อการเก็บรักษา สามารถหาซื้อ หรือสั่งผลิตได้ง่ายตามท้องตลาด และมีราคาที่ไม่สูงจนเกินไป โดยอาจจะใช้กระดาด ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย มีการป้องกันความชื้นอย่างเหมาะสม โดยใช้กระดาดขาวชนิดหนา ทำให้บรรจุภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรง เหมาะสำหรับการขนนำไปเป็นของฝาก (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา รัตนสุภา และคณะ เรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้า ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านบรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่น ได้รับมาตรฐานอาหาร และยา (พนิดา รัตนสุภา และคณะ, 2560)

2. สภาพปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาดุกเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหาในการเก็บรักษา พบว่า ปลาดุกร้ามีอายุการเก็บรักษาที่ไม่แน่นอน โดยสาเหตุของการเน่าเสียเกิดจากกระบวนการแปรรูปที่ไม่สะอาด หรือแม้แต่บรรจุภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บกักทำให้เกิดการปนเปื้อนของแมลงวัน และแบคทีเรียที่เป็นต้นเหตุของการเน่าเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรรัตน์ ถนอมแก้ว เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้าระหว่างการเก็บรักษาในอุณหภูมิต่ำ ได้กล่าวว่า ปลาดุกร้ามีอายุการเก็บรักษาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิต และกรรมวิธีในการเก็บรักษา แต่โดยทั่วไปแล้วสามารถเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำได้ประมาณ 1 เดือน สาเหตุของการสูญเสียของปลาดุกร้ามาจากหลายปัจจัย เช่น หากกระบวนการแปรรูปไม่สะอาดจะทำให้เกิดหนอนเนื่องจากการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ต่าง ๆ ปัญหาด้านตลาดรองรับ พบว่า แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะเข้ามามีส่วนช่วยในการส่งเสริมธุรกิจปลาดุกร้าแล้ว แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของปริมาณการผลิตแล้ว พบว่า มีผลผลิตออกสู่ตลาดเยอะขึ้น ส่งผลให้สินค้าล้นตลาด และยังพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ทางด้านการตลาด และไม่มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเท่าที่ควร (อมรรรัตน์ ถนอมแก้ว, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กษพร อภิชาติโรจนกุล เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจแปรรูปปลาดุก ปลาดุกหวาน ได้กล่าวว่า คนส่วนมากไม่ค่อยรู้ราคา เพราะปลาสตร้าราคาถูกแต่ถ้าแปรรูปแล้วราคาจะสูงขึ้นซึ่งอาจมีคู่แข่งในเรื่องของราคา ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ พบว่า เกิดได้จากหลายปัจจัย ทั้งจากสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน การเลี้ยงปลาที่ไม่มีความรู้ อีกทั้งปัจจุบันพบว่าชุมชนเลี้ยงปลาไม่ต่อเนื่อง และปลาที่ได้ก็มีขนาดที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงจำเป็นที่จะต้องหาซื้อจากภายนอก ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ไม่สามารถผลิตสินค้าได้ทัน (กษพร อภิชาติโรจนกุล, 2564) พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ คมชัดลึก เรื่อง ปลาดุกร้าจากบ้านท่าเตียน ฝีมือชาวบ้าน อร่อยระดับ 5 ดาว ได้กล่าวว่า ปัจจุบันปลาดุกในพื้นที่ไม่เพียงพอที่จะนำมาผลิตปลาดุกร้าของกลุ่มได้ (คมชัดลึก, 2566)

3. แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาดุกเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแปรรูปปลาดุกร้า พบว่า การอนุรักษ์ทำได้โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพการทำปลาดุกร้า เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถต่อยอดจากวัตถุดิบ ที่มีอยู่แล้วในชุมชนสู่การสร้างรายได้ในครัวเรือน รวมทั้งผลักดันผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้า ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา รัตนสุภา และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาดุกร้าในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน พบว่า

ด้านศักยภาพผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคต้องการผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋น และเลือกบรรจุภัณฑ์แบบถุง ดังนั้น ควรพัฒนา และให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตลาดใจซื้อผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋น ร้าเพิ่มสูงขึ้น การถ่ายทอดภูมิปัญญาการแปรรูปปลาตุ๋น พบว่า จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการส่งเสริมอาชีพ ให้กับคนในชุมชน โดยเอากลุ่มคนที่มีความรู้ในเรื่องการแปรรูปปลาตุ๋นเข้ามาให้ความรู้กับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งนี้ ยังเป็นการแก้ไขปัญหาปลาตกต่ำ และปลาตุ๋นในชุมชน ที่เลี้ยงขายล้นตลาด (พนิดา รัตนสุภา และคณะ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริฉัตร มัทมิต และคณะ ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาในการแปรรูปปลาเปรี้ยวเพื่อส่งเสริมสินค้า ชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มอาชีพปลาเปรี้ยว หมู่ที่ 3 บ้านห้วยหมก ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษให้มาใช้ให้ เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และเป็นที่ยอมรับ โดยสามารถสร้างรายได้ ให้เกิดกับภายในชุมชน และเป็นภูมิปัญญามา ตั้งแต่เกิดที่นำมาใช้ในการเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ประสบความสำเร็จ รักษาภูมิปัญญาในการทำปลาเปรี้ยว และเอาความรู้ไปถ่ายทอดให้เกิดความรู้อีกด้วย การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ พบว่า ทางกลุ่มมีการขายผลิตภัณฑ์ ปลาตุ๋น และปลาตุ๋นใสวนผ่านช่องทางไลน์ทางเฟซบุ๊ก ไลน์ ตึกตอก และขายในแอปพอปปี้ ปัจจุบันมีการขาย ออนไลน์มากขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากกว่าการขายตามตลาด หรือขายเฉพาะที่กลุ่ม ทำให้มีรายได้ เพิ่มขึ้น (ปริฉัตร มัทมิต และคณะ, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศศักดิ์ ทองสุข ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการแปรรูปสละของชุมชนบ้านโปน หมู่ที่ 4 ตำบลอินทรี อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการแปรรูปด้านการตลาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการอบรมความรู้ด้านการขายสินค้าบน อินเทอร์เน็ต และวิธีการสร้าง เว็บไซต์ให้กับผู้ประกอบการ การส่งเสริมการเลี้ยงทดแทน พบว่า ในช่วงที่ปลาขาดไม่ ต่อเนื่อง ควรมีการวางแผนการเลี้ยงปลาตุ๋นให้ต่อเนื่อง ไม่ขาดช่วง เพื่อให้สามารถจับปลาตุ๋นได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมให้ ชาวบ้านที่มีพื้นที่ว่างในสวนยางพารา หรือในสวนอื่น ๆ มาเลี้ยงปลาตุ๋น เพื่อส่งขายให้กับกลุ่ม เพื่อเป็นรายได้เสริมอีก ทางหนึ่งแก่ชาวบ้าน (พงศศักดิ์ ทองสุข, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลานา วงศ์ไชยยา ได้ศึกษาเรื่อง น้ำพริกไข่ปู: แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพใน ชุมชน มีแนวทางส่งเสริมด้านการจัดเตรียมวัตถุดิบ เพื่อใช้ได้ทุกฤดูกาล (ลานา วงศ์ไชยยา, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 19 แนวทางการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตุ๋นเลี้ยงจากแปลงสวนยางพารา

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านทุ่งนาใหม่ ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช การคัดเลือกปลา การชำแหละ และการหมัก มีขั้นตอนที่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ปัญหาหลัก ได้แก่ การเก็บรักษา ตลาดรองรับ ราคาสินค้า และการขาดแคลนวัตถุดิบ แนวทางส่งเสริมหลัก ได้แก่ การอนุรักษ์ภูมิปัญญา การพัฒนาการแปรรูป การถ่ายทอดความรู้ การเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความรู้ และการตลาดออนไลน์ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ 1.1) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และผลักดันให้เป็นสินค้า OTOP 1.2) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง ควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับผู้บริโภค เช่น การจัดทำข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถติดต่อสอบถามและสั่งซื้อได้อย่างรวดเร็ว 1.3) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง ควรมีการพัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด สวยงาม น่ารับประทาน และมีอายุการเก็บรักษาที่เหมาะสม และสะดวกในการจัดจำหน่าย และขนส่ง 1.4) กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง ควรมีการออกบูธ เพื่อประชาสัมพันธ์หรือแนะนำสินค้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างการจดจำที่ดี และความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค 2) ข้อเสนอแนะเพื่อชุมชน 2.1) ผู้นำควรมีส่วนในการช่วยส่งเสริม และสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน ส่งเสริม และสนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน 2.2) ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชน เช่น การใช้เครื่องบรรจุถุงปลาตากแห้งเป็นการซีลแบบสุญญากาศ 2.3) ควรส่งเสริมให้ปลาตากแห้งเป็นการที่ยอมรับทั่วโลก โดยผลักดันให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เดินทางไปสัมผัสและลิ้มลองรสชาติที่แปลกใหม่และมีเอกลักษณ์ นอกจากจะช่วยสร้างงานแล้ว ยังจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย 3) ข้อเสนอแนะเพื่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 3.1) องค์การบริหารส่วนตำบลฟิปปูน ควรเข้ามาให้ความรู้กับผู้ประกอบการธุรกิจปลาตากแห้งในเรื่องการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน รวมไปถึงการแนะนำช่องทางการตลาด เพื่อให้สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งได้มากขึ้น 3.2) องค์การบริหารส่วนตำบลฟิปปูน ควรเป็นสื่อกลางในการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน โดยเอากลุ่มคนที่มีความรู้ในเรื่องการแปรรูปปลาตากแห้งเข้ามาให้ความรู้กับคนในชุมชนโดยตรง 3.3) ทุกภาคส่วนควรเข้ามาสนับสนุนการทำปลาตากแห้งให้เป็นที่ยอมรับ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด รวมถึงมีการสนับสนุนในการใช้สื่อเผยแพร่ข้อมูลทางด้านอินเทอร์เน็ตให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน และจัดจำหน่ายสินค้าภายในตลาด หรือออกบูธเพื่อประชาสัมพันธ์ หรือแนะนำสินค้ากับผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค 4) ข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยในครั้งต่อไป 4.1) ควรมีการศึกษา แนวทางส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช 4.2) ควรมีการศึกษา การพัฒนากระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช 4.3) ควรมีการศึกษา การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้ง จากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ลอยเลิศ: การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาตากแห้งจากแปลงสวนยางพารา กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทุ่งนาใหม่ หมู่ที่ 4 ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้การช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้ความรู้ชี้แนะแนวทางอันเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ ดร.เดโช แชน้ำแก้ว และอาจารย์ ดร. อุดมศักดิ์ เดโชชัย กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้แนะนำช่วยเหลือเพิ่มเติม ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ จนทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จ คุณความดี และประโยชน์อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดามารดา และญาติพี่น้องในครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กขพร อภิชาติโรจนกุล. (2564). การศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจแปรรูปปลาตุก ปลาตุกหวาน. ใน การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 16. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยรังสิต.
- คมชัดลึก. (2566). ปลาตุกร้าจากบ้านท่าเตียน ฝีมือชาวบ้านอร่อยระดับ 5 ดาว. เรียกใช้เมื่อ 25 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/65805>
- เทคโนโลยีชาวบ้าน. (2566). ปลาตุกร้า 2 รส ปลอดสาร ผลิตภัณฑ์โอท็อป ท่าเตียน เมืองคอน. เรียกใช้เมื่อ 16 ธันวาคม 2564 จาก https://www.technologychaoban.com/fisherytechnology/article_34767
- ปริฉัตร มัทมิม และคณะ. (2558). ภูมิปัญญาในการแปรรูปปลาเปรี้ยวเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชน กรณีศึกษา: กลุ่มอาชีพปลาเปรี้ยว หมู่ที่ 3 บ้านห้วยหมก ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 2(1), 38-39.
- ปารมี ชุมศรี. (2559). การพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์น้ำพริกมะขามเสริมปลาตุกร้า. วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 5(2), 48-55.
- พงศภัค ทองสุข. (2561). แนวทางการแปรรูปผลของชุมชนบ้านโปน หมู่ที่ 4 ตำบลอินคีรี อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พนิดา รัตนสุภา และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาตุกร้าในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน. วารสารวิทยาการจัดการ, 33(2), 19-20.
- รักบ้านเกิด. (2566). วิธีการทำปลาตุกร้า. เรียกใช้เมื่อ 18 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=801&s=tblanimal>
- ลานา วงศ์ไชยยา. (2565). น้ำพริกไข่ปู:แนวทางส่งเสริมการผลิตน้ำพริกไข่ปูสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหน้าทับ หมู่ 7 ตำบลท่าศาลา อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อมรรัตน์ ถนอมแก้ว. (2550). การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ปลาตุกร้าระหว่างการเก็บรักษาในอุณหภูมิห้อง. วารสารสภาวิจัยแห่งชาติของประเทศไทย (วิทยาศาสตร์), 41(2), 27-41.

**การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช***

GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY: A
CASE STUDY OF BATIK CLOTH-PRODUCING COMMUNITY ENTERPRISE GROUP OF
BAN RAK CHALOEM PHRA KIAT IN SUAN LUANG SUB-DISTRICT, CHALOEM PHRA
KIAT DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

เบญญา นราอาจ

Benya Naraart

สุชาดา ชูโลก

Suchada Chulok

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

อนุชิต ปราบพาล

Anuchit Prabphal

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: anuchid.prab@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ความรู้ 2) ขั้นตอนและวิธีการผลิต 3) สภาพปัญหา กระบวนการต่าง ๆ 4) แนวทางส่งเสริมอาชีพ 5) การออกแบบตลาดและแนวทางการส่งเสริมในการทำผ้าบาติก กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิม พระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ประกอบด้วย แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการ การเกิดกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ พบว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าบาติก 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหาร จัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระ เกียรติ ดังนี้ 2.1) ปัญหาการผลิตผ้าบาติก 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ผ้าบาติก 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพ ผ้าบาติก และ 2.4) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มผ้าบาติก 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิม พระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้ 3.1) ความพอประมาณการทำผ้าบาติก 3.2) ความมีเหตุผลในการทำผ้า

* Received 15 October 2022; Revised 29 November 2022; Accepted 30 December 2022

บาติก 3.3) การมีภูมิคุ้มกันในเรื่องของการทำผ้าบาติก และ 3.4) การมีความรู้ในกลุ่มอาชีพการทำผ้าบาติก
3.5) การมีคุณธรรมในกลุ่มอาชีพการทำผ้าบาติก

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน, ผ้าบาติก, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research article's objectives aimed to study knowledge of Batik cloth production procedures and methods for producing Batik cloth, to study problems in various processes of Batik cloth production, to study guidelines for promoting Batik cloth-producing careers, to study Batik cloth pattern design, and to study guidelines for promoting Batik cloth production with a case study of Batik cloth-producing community enterprise group of Ban Rak Chaloem Phra Kiat in Suan Luang Sub-District, Chaloem Phra Kiat District, Nakhon Si Thammarat Province. The research used a qualitative research method. Data were collected by conducting interviews with eleven key informants using interview tools consisting of observation recording form, interview form, and an audio recorder. The results of the research found that 1) The development of the group to form the Batik cloth-producing community enterprise group of Ban Rak Chaloem Phra Kiat was found to have four stages: 1.1) The formation stage of the group of the Batik cloth-producing community enterprise group; 1.2) The process of recruiting the members into the Batik community enterprise group; 1.3) The product production stage within the Batik cloth-producing community enterprise group; 1.4) The process of managing the group of the Batik cloth-producing community enterprise group. 2) Problems in the group of Batik cloth-producing community enterprise group of Ban Rak Chaloem Phra Kiat indicated as follows: 2.1) Batik cloth-producing problems; 2.2) Batik cloth packaging problems; 2.3) Marketing problems in Batik cloth-producing occupation groups; 2.4) The problems in group management of the Batik cloth-producing occupation group. 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy with a case study of batik cloth-producing community enterprise group of Ban Rak Chaloem Phra Kiat in Suan Luang Sub-district, Chaloem Phra Kiat District, Nakhon Si Thammarat Province indicated as follows: 3.1) Moderation in producing Batik cloth; 3.2) Reasonableness in producing Batik cloth; 3.3) Self-immunity in producing Batik cloth; 3.4) Knowledgeableness in the Batik cloth-producing community enterprise group; 3.5) Morality in the Batik cloth-producing community enterprise group.

Keywords: Community Enterprise, Batik Cloth, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

ผ้าบาติก หรือผ้าบาเต๊ะ (ปาเต๊ะ) เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มาจากภาษาชวา ซึ่งเป็นคำอธิบาย ถึงกรรมวิธีการสร้างผลงานบนผืนผ้าโดยใช้เทียนขี้ผึ้งสร้างสรรค์ลวดลาย ด้วยวิธีการเขียนลายเส้น จุด ปาด ป้ายน้ำ เทียน ในส่วนที่ไม่ถูกน้ำเทียนเขียนจะใช้เทคนิควิธีการแต้ม ระบายหรือย้อมให้สีติดลงบนผืนผ้าสีที่ใช้ ในระยะแรก นิยมใช้สีครามที่สกัดจากต้นคราม และใช้สีต่าง ๆ ที่ได้จากธรรมชาติ ระยะต่อมาเริ่มใช้สีเคมีทำการย้อม ระบาย กันมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผ้าบาติกไทยเราได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซียเข้ามาทางมาเลเซียแพร่ตามแถบ

ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยบาติกเป็นที่รู้จักกัน ในชื่อ ผ้าปาเต๊ะ นิยมเขียนลายดอกไม้ ใบไม้ ภาพสัตว์ และ ลวดลายเครือเถาผ้าบาติกจึงเป็น งานหัตถกรรมผ้าพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความโดดเด่นและมีรูปแบบ เทคนิคเฉพาะ มากกว่าผ้าพื้นบ้านในภาคอื่น ๆ (ศุภชัย สร้อยจิต, 2561)

สำหรับในพื้นที่ชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ หมู่ที่ 1 ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีกลุ่มวิสาหกิจผ้าบาติก หรือผ้าปาเต๊ะ ของชุมชนกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ เพื่อ ส่งเสริมการสร้างงานการผลิตผ้าบาติกไว้ขายหรือจัดนิทรรศการภายในชุมชนและส่งเสริมให้คนในชุมชน มีอาชีพ และรายได้ โดยมีการศึกษาขั้นตอนการทำผ้าบาติกเพื่อนำมาใช้ในการสร้างลวดลายบนผืนผ้า และลักษณะ ลวดลายผ้าบาติกขาวของชุมชนบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ เป็นภูมิปัญญาที่ชาวบ้านช่วยกันคิดค้น โดยวิธีการใช้ข้าว บด เพื่อพัฒนาจากข้าวสู่การวาดลายบาติก มีการคำนึงถึงศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อประยุกต์ให้ เหมาะสม นอกจากจะสร้างความแตกต่างทางรูปแบบของบาติกแล้ว ยังสามารถพัฒนา เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหรือ เครื่องแต่งกาย ให้เข้าถึงผู้ชมได้เห็นรูปแบบลวดลายของท้องถิ่นถ่ายทอดในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดความ ภูมิใจ ในสมบัติทางวัฒนธรรม การทำงานอย่างมีเป้าหมายในการเผยแพร่ศิลปะ ของท้องถิ่นทำให้มีความสุขและ เห็นคุณค่าของศิลปะช่วยจรรโลงจิตใจให้ กับสังคม (วรารณ ภูมิลี, 2559)

ดังนั้น จึงศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มคนในชุมชน และเป็นการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนตามหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและ การ ทำผ้าบาติก หรือผ้าปาเต๊ะก็เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนในชุมชนอีกด้วยทำให้มีแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามา ตลอด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการผลิตผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกบ้านรัก เฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาขั้นตอนและวิธีการผลิตผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกบ้านรัก เฉลิมพระ เกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากระบวนการต่าง ๆ ของผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกบ้านรัก เฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมอาชีพการทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกบ้านรัก เฉลิม พระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. เพื่อศึกษาการออกแบบลวดลายการทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกบ้านรัก เฉลิม พระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ด้านประชากร (Population)

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านประชากร จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 กลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 4 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากเป็นผู้ที่ผลิตอย่างต่อเนื่องมานานมากกว่า 5 ปี และยินดีให้ข้อมูล

1.1.2 กลุ่มส่งเสริมและสนับสนุนการผ้าบาติก จำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เขาเป็นบุคคลที่คอยส่งเสริมและอนุรักษ์ผ้าบาติก ซึ่งเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนมาต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี และยินดีให้ข้อมูล

1.1.3 กลุ่มชาวบ้านที่มีความรู้ในการทำผ้าบาติก จำนวน 2 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เขามีความรู้ในการทำผ้าบาติกจากวัสดุอุปกรณ์จากธรรมชาติ และมีการถ่ายทอดความรู้ที่เรียนให้กับผู้ที่มีความสนใจผ้าบาติกต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี และยินดีให้ข้อมูล

1.1.4 หัวหน้าและรองหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 2 คน เลือกเจาะจงเนื่องจากทำงานมีความรอบรู้เกี่ยวกับผ้าบาติก มีความรู้ความสามารถในการสร้างตลาดขายบนพื้นผ้า และมีความชำนาญในการออกแบบต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี และยินดีให้ข้อมูล

1.2 ด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1.2.1 องค์ความรู้ในการผลิตผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.2 ขั้นตอนและวิธีการผลิตผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.3 สภาพปัญหากระบวนการต่าง ๆ ของการทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2.4 แนวทางส่งเสริมอาชีพการทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทาง โดยการใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกที่กระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สืบค้นพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหา ที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ

1.1 ก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ก่อตั้งกลุ่มผ้าบาติกบ้านรักเฉลิมพระเกียรติขึ้นมา สมาชิกในกลุ่มนั้น บ้างก็เป็นแม่บ้าน บ้างก็ว่างเว้นจากการทำงานในช่วงวันเสาร์ - อาทิตย์ และกลุ่มวัยรุ่นที่ยังคงว่างงาน โดยได้รวมกลุ่มกันตั้งแต่ปี 2544 จนกระทั่งมาจดทะเบียนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 เริ่มจากการมีสมาชิกประมาณ 5 - 6 คน ปัจจุบันในปี 2565 มีสมาชิก 30 คน รวมทั้งช่างตัดเย็บ เพราะว่าทางกลุ่มผลิตผ้าและรับตัดเย็บด้วย

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ พบว่า รู้จักกับคนขายเสื้อผ้าบาติก ก็เลยฝากผลงานไปขาย ปรากฏว่าขายได้ ทำให้มีรายได้ ต่อมาความต้องการของตลาดมีมากขึ้น จึงหันมาทำผ้าบาติกเป็นอาชีพหลัก และได้เผยแพร่ความรู้และสอนการทำผ้าบาติกให้กับผู้ที่สนใจในหมู่บ้าน

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อวัน และ ยังคงมี ยอดการสั่งจองเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดทั่วประเทศ และยังมีวางจำหน่าย ที่สนามบิน ตัวแทนจำหน่ายในต่างจังหวัด จำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ และออกบูทนอกสถานที่ ทำให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า ชาวต่างชาติอีกด้วย เช่น เยอรมัน ออสเตรเลีย เป็นต้น ทำให้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนตั้งแต่ การสร้างสรรค์ลายผ้า ไปจนถึงการตัดเย็บด้วยช่างฝีมือในชุมชน

1.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มก่อตั้งได้ให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำบาติก และได้มีการให้โรงเรียนระแวกนั้นได้มาศึกษาเกี่ยวกับบาติก และนำไปใช้ในการเรียนต่อไปได้ด้วย

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์ในการทำผ้าบาติก

2. ขั้นตอนตัวของกลุ่ม

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

“เกิดจากความคิดที่จะทำบาติกที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร ซึ่งเราได้เอาเข้ามาแทนเทียนเพื่อที่ จะวาด ลวดลายนั้นบนผ้าซึ่งจะไม่ต้องใช้เทียนวาด จึงทำให้เกิดเป็นกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ (บาติกข้าว เฉลิมพระเกียรติ)”

“ได้มีการพูดคุยกัน การวางแผนงานของแต่ละครอบครัว ที่มีรายได้น้อย เลยมารวมตัวกันคิดว่าจะทำอย่างไร ให้มีรายได้เข้ามา ทั้งในครอบครัวและชุมชนที่อยู่”

“ได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีนัก เลยได้หาแนวทางใหม่ๆ มาเป็นสินค้าเพื่อทำชุมชน มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น”

“ในปี 2544 ครอบครัวประสบปัญหาเศรษฐกิจ ในครอบครัวได้พูดคุยถึงปัญหาเกี่ยวกับการอยากมีอาชีพเสริมจะทำอะไรดี”

สรุปได้ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหาเศรษฐกิจที่ไม่ดี ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อยากมีอาชีพเสริม มาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนจึงคิดทำบาติกจากข้าว แทนเทียนที่ใช้วาดขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้ และมีวัตถุดิบพร้อม

ภาพที่ 3 กำลังให้ความรู้เกี่ยวกับการทำผ้าบาติกกับคนในชุมชน

3. ขั้นตอนการปฏิบัติ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

“หลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม ในปี 2544 แล้ว กลุ่มได้พูดคุยตกลงกันว่าต้องมี การวางแผน และวางแผนงานในการทำงานของกลุ่ม”

“หลังจากที่ได้พูดคุยกันแล้ว คนในครอบครัว และคนในชุมชน จึงรวมตัวกันตั้งกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ”

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการเพ้นท์และลงสีบนผืนผ้า

4. ขั้นการขยายตัว

“เมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำบาติกด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคนแล้วลองมารวมขายกัน ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มมีการผลิตเพิ่มขึ้นเมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตจึงมีการขยายการผลิตของกลุ่ม โดยการระดมทรัพยากรการผลิตจากภายในและภายนอกชุมชน”

ภาพที่ 5 การออกบูธแสดงสินค้าและการเปิดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน

2. สภาพปัญหาของกลุ่มการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาการบรรจุกัญท์ พบว่า ยังติดขัดในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือแพ็คเกจให้มีจุดจดจำ

2.2 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า มีการแข่งขันเรื่องผ้าอย่างมาก คนส่วนใหญ่หันไปสนใจผ้าไหม และผ้าทอ ทำให้ผ้าบาติกราคาค่อนข้างต่ำในบางช่วง

3. สภาพปัญหาการผลิต

ทางกลุ่มมีปัญหาในการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ทำให้ผลิตออกมาช้านอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ ซึ่งในบางช่วงอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไม่พอ เช่น ผ้า สี

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการผลิตอเดอร์สินค้า

4. สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์

ลวดลายผ้าสวยใหญ่ไม่มีการออกแบบให้มีจุดที่หน้าสนใจหรือจุดที่สนใจ ไม่มีสีสันทายงามทำให้เกิด เป็น ปัญหาในชุมชน

ภาพที่ 7 โลโก้และแพ็คเกจจิ้งของกลุ่มผ้าบาติกบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ

5. สภาพปัญหาด้านการตลาด

กลุ่มผ้าบาติกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้าน ที่ว่างงานและต้องการหารายได้เสริมจึงทำให้มีการวางแผน และ ออกแบบเพื่อที่จะได้สร้างรายได้ ยังขาดตลาดรองรับที่แน่นอน เนื่องจากเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ไม่มีตลาดรองรับ ส่วนมากจะขายกันแบบปากต่อปาก ใช้ดีบอกต่อ ไม่มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ มากนักทำให้การ ประสานงานค่อนข้างลำบาก

ภาพที่ 8 การออกบูธสินค้าเพื่อเรียกยอดขายจากการตลาด

อภิปรายผล

1. พัฒนาการเกิดกลุ่ม

ขึ้นก่อตัวของกลุ่มพบว่า การจัดตั้งกลุ่มบ้านรักเฉลิมพระเกียรติ เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักถึงที่เผชิญอยู่ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ จากปัญหารายได้ที่ตกต่ำ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต จึงคิดว่าอยากมีอาชีพเสริม มาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จึงคิดทำบาติกขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้ และมีวัตถุดิบพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต อ่อนดำ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสบการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (pre group stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ชาวบ้านตำบลเข้าไปสร้างความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจ จากชุมชน (บัณฑิต อ่อนดำ, 2533)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม

ปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านการผลิต เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความทันสมัย ขาดงบประมาณทำให้ผลิตออกมาช้านอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ ซึ่งในบางช่วงขาดแคลนวัตถุดิบ ที่ใช้ในการผลิต ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญงาน (อรรถวิทย์ เรื่องกุล, 2547) พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุสิทธิ์ ทองงาม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการจัดการกลุ่ม พบว่า กลุ่มขาดการจัดการกลุ่มที่เหมาะสมทั้งในด้านการจัดการกลุ่มขึ้นวางแผน การจัดการกลุ่มขึ้นการดำเนินงาน การจัดการกลุ่ม ขึ้นการติดตามและประเมินผล ทำให้ขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สุสิทธิ์ ทองงาม, 2550) รวมทั้ง

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีดังนี้ พรวิภา มากวิจิต และบัญชา สมบูรณ์สุข ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจในการเลือกระบบกริดยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางพารา อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราในพื้นที่อำเภอนาหวีนิยมใช้เป็นระบบกริดที่มีความถี่กริดสูง โดย ไม่คำนึงถึงผลกระทบจากการเพิ่มจำนวนวันกริดและเป็นระบบกริดที่ไม่ใช่ระบบกริดตามที่สถาบันวิจัยยางแนะนำ (พรวิภา มากวิจิต และบัญชา สมบูรณ์สุข, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของเกษตรกรชาวสวนยาง ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การให้การศึกษา และการฝึกอบรมแก่เกษตรกรชาวสวนยาง การบริหารจัดการสวนยางอย่างมีประสิทธิภาพ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง (ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ, 2564) (ภัทรพงศ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ จันแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ผลิตยางแผ่นดิน และเกษตรกรที่ผลิตน้ำยางสด ในตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การผลิตยางพาราของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพารา ดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น ยางแผ่นดิบ และน้ำยางสด (อารีย์ จันแก้ว, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา โกศล ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของประชากรนับว่าเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางพารามีการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเพิ่มความมั่นคงในการดำรงชีวิตอยู่เสมอ (กุสุมา โกศล, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 9 สภาพปัญหากระบวนการต่าง ๆ ของผ้าบาติก

จากภาพที่ 9 อธิบายได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอลำเลียงเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา คือเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน และเป็นส่วนกลาง ในการต่อยอด การออกแบบลวดลายบนผืนผ้าบาติกเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพในชุมชน สามารถที่จะขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ด้านองค์ความรู้การทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอลำเลียงเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา องค์ความรู้ที่มีบางก็เกิดจากประสบการณ์ ภูมิปัญญา และการคิดค้นจากวิถีชีวิตภายในชุมชน เช่น การสร้างความงามบนผืนผ้าโดยใช้เทียนขี้ผึ้งสร้างสรรค์ลวดลาย ด้วยวิธีการเขียนลายเส้น จุด ปาด ป้ายน้ำเทียน ในส่วนที่ไม่ถูกน้ำเทียนเขียนจะใช้เทคนิควิธีการแต้ม ระบายหรือย้อม ให้สีติดลงบนผืนผ้าสีที่ใช้ในระยะแรกนิยมใช้สีครามที่สกัดจากต้นคราม และใช้สีต่าง ๆ ที่ได้ จากธรรมชาติ สภาพปัญหาในการทำผ้าบาติก กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติก บ้านรักเฉลิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอลำเลียงเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ สภาพปัญหาด้านต้นทุนในการผลิตบาติก สภาพปัญหาด้านการขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าบาติก และ สภาพปัญหาการผลิตผ้าบาติก ให้มีความน่าสนใจต่อผู้ซื้อ เช่น ในกรณีที่ขาดอุปกรณ์แล้วเราจะต้องมีการส่งออกผ้าบาติกในจำนวนที่ 50% ของผู้

ที่สนใจสั่งแต่ด้วยเหตุผลที่ว่า ต้นทุนและอุปกรณ์ในการทำค่อนข้างมีราคาสูงหรือ หาวัสดุเดียวนั้นไม่ได้ก็จะก่อให้เกิดการขาดทุน และเกิดปัญหาในการผลิตและการออกแบบ ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไปคือ 1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มบ้านรัก เณิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเณิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ควรศึกษา แนวทาง การถ่ายทอดภูมิปัญญาทำผ้าบาติกของกลุ่มบ้านรัก เณิมพระเกียรติ ตำบลสวนหลวง อำเภอเณิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา โกศล. (2555). คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ และนครศรีธรรมราช. เรียกใช้เมื่อ 16 ธันวาคม 2564 จาก <http://lib dc ms.nida. ac.th/thesis6/2555/b1 76600.pdf>
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2533). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง. ใน รายงานการวิจัย. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- พรวิภา มากวิจิต และปัญญา สมบูรณ์สุข. (2563). การตัดสินใจในการเลือกกระบอกกรีดยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางพารา อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 38(4), 571-580.
- ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ. (2564). ความยั่งยืนของเกษตรกรชาวสวนยางในประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 35(3), 174-193.
- วราภรณ์ ภูมิ. (2559). การศึกษางานสร้างสรรค์ จิตรกรรมบาติกจากลวดลายล้านนา จังหวัดลำปาง. วารสารวิจิตรศิลป์, 7(1), 143-190.
- ศุภชัย สร้อยจิต. (2561). ผ้าบาติกสี่คราม: มิติความงามวิถีปัตตานีสู่งานศิลปะ. วารสารวิทยาสาร, 29(2), 1-11.
- สุลีพร ทองงาม. (2550). การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มเครื่องแกงตำมือบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อรทิพย์ เรืองกุล. (2547). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ตำบลฉลอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารีย์ จันแก้ว. (2553). การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ผลิตยางแผ่นดิน และเกษตรกรที่ผลิตน้ำยางสด ในตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)*
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY:
A CASE STUDY OF THE HERBAL HOUSE OF KIRIWONG COMMUNITY ENTERPRISE
GROUP (TIE-DYED FABRIC WITH COLOR FROM MANGOSTEEN PEELS)

ศิริวรรณ แสงอรุณ

Siriwan Sangarun

ณัฐกานต์ จำรัสกาญจน์

Nattakarn Chamraskan

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

ศักดิ์ดา หารเทศ

Sakda Hanthet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: sakda.han@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ประกอบด้วย แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนการก่อตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) ดังนี้ 2.1) ปัญหาการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) และ 2.4) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 3.1) ความพอประมาณ 3.2) ความมีเหตุผล 3.3) การมีภูมิคุ้มกัน 3.4) การมีความรู้ และ 3.5) การมีคุณธรรม

คำสำคัญ: กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, บ้านสมุนไพรศิริวง, ผ้ามัดย้อม

Abstract

The objectives of this research article aimed to study the development of the community enterprise group, to study the problems in the community enterprise group, and to study group management under the Philosophy of Sufficiency Economy. The research used a qualitative research method. Data were collected by conducting interviews with seven key informants by using interview tools consisting of observation recording form, questionnaires, and an audio recorder. The results of the research found that 1) The development of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels) consisted of four stages: 1.1) The formation stage of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 1.2) The process of recruiting members into the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 1.3) Product production process within the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 1.4) Management process of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels). 2) Problems in the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels) as follows: 2.1) Production problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 2.2) Packaging problems in Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 2.3) Marketing problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 2.4) Management problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels). 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy indicated as follows: 3.1) Moderation; 3.2) Reasonableness; 3.3) Self-Immunity; 3.4) Knowledge; 3.5) Morality.

Keywords: Community Enterprise Group, Herbal House of Kiriwong, Tie-dyed Fabric

บทนำ

ชุมชนบ้านคีรีวงมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น กลุ่มทำผ้า มัดย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มสมุนไพร เป็นต้น ในการดำเนินงานได้มีการจัดการใน รูปแบบของคณะกรรมการ มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้กลุ่มมีความเหนียวแน่นมั่นคง กลุ่มเกิดความรักใคร่สามัคคี ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละประเภท กลุ่มองค์กรจะเน้นผลผลิตที่ได้จากวัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ด้วยวิถีชีวิตของชุมชนคีรีวงจะมีความสัมพันธ์กับป่าและสิ่งแวดล้อมที่ส่งสมมายาวนาน เช่น บรรพบุรุษมีการทำสวนสมรม มีการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยชุมชนจากทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์เหล่านี้ชุมชนคิดว่าควรจะได้มีการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มหัตถกรรมจักสานกลุ่มมาใช้แปรรูปเป็นตะกร้า กระเป๋า กระจาด เป็นต้น กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติ นำใบไม้ เปลือกไม้แก่นไม้ มาใช้ในการย้อมสีผ้า กลุ่มสมุนไพร นำเปลือกมังคุดมาทำสบู่ สมุนไพรเปลือก มังคุด เป็นต้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมามีการกล่าวขานเป็นที่ยอมรับของชาวคีรีวงและผู้มาเยี่ยมเยือนผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏจำนวนไม่น้อยเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดจากบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน เช่น การ จักสานโต๊ะ มาหาบผลไม้ลงจาก ภูเขา การทำหมา

ต่อมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ อาหาร ขนมการนำ กะลามาพรวมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้สมัยใหม่ เช่น กระดุม สร้อยคอ เข็มขัดกระเป่า ต่างหู โคม ไฟ สามารถจำหน่ายได้แพร่หลาย ผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏเหล่านี้เกิดจากการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างอำเภอ ชุมชนศรีวังสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ในการดำเนินชีวิตให้รักบ้านเกิด รักท้องถิ่น รักการให้บริการในการดำเนินกิจการบน พื้นฐานความคิดว่า “ทำโดย ชุมชน ของชุมชน เพื่อ ชุมชน” กลุ่มบ้านสมุนไพร เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการนำสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติชนิดต่าง ๆ เช่น สบู่มั่งคุด สบู่ส้มแขก เทียนตะไคร้หอม เครื่องแกงใต้ ฯลฯ กลุ่มสมุนไพรมีรูปแบบการดำเนินงานที่มีการติดต่อร้านค้า ภายนอกและทำการตลาดเอง ทำให้อัตราการขายส่ง ผลิตภัณฑ์มีมากกว่ากลุ่มองค์กรอื่น ๆ (จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์, 2561)

ผู้นำชุมชนของหมู่บ้านศรีวัง มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยการความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ในหมู่บ้านศรีวังให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้และเพื่อให้คน ในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เริ่มต้นกลุ่มชาวบ้านที่ปลูกสมุนไพร แพทย์แผนไทย มีแนวคิดพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเริ่มจากฐานของครอบครัว ให้ทุกครอบครัวมีความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรม ประเพณี โดยมีการดำเนินการแรก คือ เอาวัตถุดิบทางการเกษตรที่ทิ้งเปล่า มาสร้างมูลค่า นั่นคือ การแปรรูปเปลือกมังคุด เป็นสบู่ แชมพู สมุนไพรเปลือกมังคุด ส้มแขกและสมุนไพรส่วนอื่น ๆ ที่สามารถนำมาสร้างรายได้ (บุญโชติ เกตุแก้ว , 2556)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะทำการศึกษเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการเกิดกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ สภาพปัญหาของ กลุ่มศูนย์ การเรียนรู้ และการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน บ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ด้านขอบเขต

1. ด้านประชากร (Population) การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขอบเขตประชากร จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เขามีความรู้ การทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

1.2 ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในกลุ่ม

1.3 กลุ่มสมาชิกบ้านสมุนไพร มีจำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก มีความรู้การทำ ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด และมีการถ่ายทอดความรู้ที่เรียนให้กับผู้ที่มีความสนใจต่อบาดิติดต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี และยินดีให้ข้อมูล

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายภาพในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาลงอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ภาพที่ 1 อุปกรณ์การทำผ้าผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน

1.1 ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนก่อตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่มในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากหาอะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและใน ชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุดอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

1.2 ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติหลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม ในปี 2542 แล้วมีการวางแผน วางกฎระเบียบ และวางแผนงานในการทำงานของกลุ่ม รวมกลุ่มกันโดยวางแผนงานการทำงานแยกตามหน้าที่การปฏิบัติงาน

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนการขยายตัวเมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยมีการผลิตเพิ่มขึ้น มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้นและมีการส่งขายในพื้นที่ต่างจังหวัด ทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละอาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า

ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

“กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีการก่อตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่ว่าการก่อตั้งกลุ่มในชุมชนโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไม่มีความยั่งยืนจึงมีการพูดคุยถึง การก่อตั้งกลุ่ม และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537”

“เกิดจากลูก ๆ มาพูดคุยกันถึงปัญหาเศรษฐกิจในตอนนั้นที่รายได้ไม่เพียงพอ เพราะมีอาชีพทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว แต่รายคาบที่ต่ำลงทำให้รายได้ไม่พอใช้ในครอบครัว”

“ได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้อยากมีหาอะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัว”

“ในปี 2558 ครอบครัวประสบปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวได้พูดคุยถึงปัญหาเกี่ยวกับรายคาบที่ตกต่ำลง จะทำให้อย่างไรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยากมีอาชีพเสริมจะทำอะไรดี”

สรุปได้ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มสตรีเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหารายคาบที่ตกต่ำทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อยากมีอาชีพเสริม มาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวจึงคิดทำน้ำมันใบบัวบกขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้ และมีวัตถุดิบพร้อม

ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

“หลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในปี 2558 แล้ว กลุ่มได้พูดคุยตกลงกันว่าต้องมีการวางแผนวางกฎระเบียบ และวางแผนงานในการทำงานของกลุ่ม”

“หลังจากที่ได้พูดคุยกันแล้ว ลูก ๆ จึงรวมตัวกันตั้งกลุ่มสตรีบ้านไพรเพหาญ”

“รวมกลุ่มกันทำ โดยวางแผนงานการทำงาน แยกตามหน้าที่การปฏิบัติงาน โดยตนได้รับหน้าที่เป็นเหรัญญิกของกลุ่ม ทำบัญชีรายรับรายจ่าย”

ขั้นการขยายตัว

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

“เมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุดได้รับการตอบ รับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตจึงมีการขยายการผลิตของกลุ่ม โดย การรับซื้อวัตถุดิบเพิ่มจากภายในและภายนอกชุมชน”

“ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ขายได้ มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้น และมีการส่งขายในพื้นที่ต่างจังหวัด จึงได้มีการเพิ่มการผลิตให้ มากขึ้น”

“ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด มีกลุ่มลูกค้าที่มากขึ้นและมีการส่งขายใน พื้นที่ต่างจังหวัดทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละ อาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า”

สรุปได้ขึ้นการขยายตัว พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขึ้นการขยายตัวเมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้น มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้น และมีการส่งขายในพื้นที่ ต่างจังหวัดทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละอาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า

2. สภาพปัญหาของกลุ่มการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

2.2 สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ไม่มีปัญหา เพราะว่า ลูกค้าจะบอกเราว่าต้องปรับเปลี่ยนนี้ ตามลูกค้าบอก

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่า เราขายทางออนไลน์ และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาด

สภาพปัญหาการผลิต

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาของกลุ่ม พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ ไม่มีปัญหา เพราะว่า ลูกค้าจะบอกเราว่าต้องปรับเปลี่ยนนี้ ตามลูกค้าบอก

สภาพปัญหาด้านการตลาด

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่า เราขายทางออนไลน์ และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาด

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่ม ในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ต่อได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากมีหา อะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและในชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

อภิปรายผล

พัฒนาการการเกิดกลุ่ม 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่มพบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่ม ในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ต่อได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากมีอะไรทำ เพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและในชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ เรื่อง กระบวนการและ เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่าขั้นตอนตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2542) พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวี วัชรเกียรติศักดิ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสพการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (Pre Group Stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้าง ความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจ จากชุมชน (ทวี วัชรเกียรติศักดิ์, 2554) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด ตำบลบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง พบว่า หลังจากที่ชุมชนบ้านเกาะมุกด์ได้รับความเสียหายจากคลื่นยักษ์ สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 และชุมชนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือให้ตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม เนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลัก ลดน้อยลง ปัจจัยภายในที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจาก ความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการ มีรายได้เสริม และได้ลดจากการประสบภัยสึนามิ เนื่องจากได้พบปะกันเมื่อมีการรวมกลุ่ม

สภาพปัญหาของกลุ่ม 1) ปัญหาการผลิต พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อภิปรายผลได้ว่าปัญหาในด้านการผลิตเนื่องจากไม่มีปัญหาการผลิตผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด 2) สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ไม่มีปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์ ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุดเพราะว่า ลูกค้าบอกเราว่าต้องปรับแบบนี้ ตามลูกค้าบอกอภิปรายผลได้ว่าปัญหาในบรรจุภัณฑ์ไม่มีปัญหา ด้านบรรจุภัณฑ์ ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด 3) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สภาพปัญหาด้านการตลาดไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะเราขายทางออนไลน์และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาดมือเดืออยู่ตลอดอภิปรายผลได้ว่าปัญหาในการตลาดไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่ามีมือเดืออยู่ตลอดในเพจหน้าร้าน (จุลศักดิ์ ชาญณรงค์, 2546)

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีดังนี้ จาตุรงค์ พลเดช ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษากรณี วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครพนม และจังหวัดสกลนคร การศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงรูปแบบการจัดตั้ง การบริหารจัดการ และความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงผลสำเร็จ

ของวิสาหกิจชุมชนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการดำเนินงาน และเสนอแนะแนวทาง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีขอบเขตของการวิจัย ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านจากการศึกษาจากแหล่งความรู้ทั่วไป การสัมภาษณ์เชิงลึก จะดำเนินการเฉพาะในพื้นที่ของจังหวัดนครพนม สกลนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผลการวิจัย ในเรื่องแนวคิด ทฤษฎีของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการรวบรวมข้อมูลแนวคิดปราชญ์ชาวบ้าน สามารถนำมาจัดเป็นกลุ่มได้ 5 เรื่อง และสามารถนำมาเป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนเกิดความยั่งยืนได้ การวิสาหกิจชุมชน สามารถนำหลักพื้นฐานการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ มาพิจารณากับข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน เพื่อประเมินความพร้อมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ในเรื่องของผลสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานได้นำปัจจัยทั้ง 10 ด้าน ที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน มาเป็นปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์พิจารณา ซึ่งพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัจจัยทั้ง 10 ด้าน ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ความเข้าใจถึงวิสาหกิจชุมชน ว่ามีการดำเนินการที่คล้ายกับการทำธุรกิจ และรูปแบบของวิสาหกิจ (จาตุรงค์ พลเดช, 2547)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 การบริหารจัดการผ่านด้อยมจากเปลือกมังคุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมนไพรศรีวัง (ผ่านด้อยมจากเปลือกมังคุด) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ่านด้อยมจากเปลือกมังคุดได้ สามารถนำเอากะบวนการไปใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทภูมิปัญญาชาวบ้านได้ สามารถเป็นแนวทางทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ่านด้อยมจากเปลือกมังคุด ข้อเสนอแนะ

- 1) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม
- 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ่านด้อยมจากเปลือกมังคุด โดยเน้นการใช้เทคนิคการย้อมแบบธรรมชาติ

และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทรัพยากรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด 4) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมการย้อมผ้าจากเปลือกมังคุด เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะให้แก่ชุมชนและผู้สนใจทั่วไป เพื่อสร้างรายได้และสร้างอาชีพที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์. (2561). อิทธิพลของระบบการจัดการ กลยุทธ์การตลาด และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนสินค้าหัตถกรรมในเขตภาคกลางของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 5(2), 33-50.
- จาตุรงค์ พลเดช. (2547). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. วารสารส่งเสริมการเกษตร, 36(1), 14-16.
- จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (2546). ธุรกิจชุมชน: ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่. วารสารสุทธิปริทัศน์, 17(1), 80-86.
- ทวี วัชรเกียรติศักดิ์. (2554). การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ, 5(1), 43-54.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2542). การไม่ยอมรับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิตของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการของจังหวัดเชียงใหม่. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(2), 112-131.
- บุญโชติ เกตุแก้ว. (2556). คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรฝ่ายช่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, 6(2), 93-105.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

วารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอ องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุน การศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชา เกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภท บทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทิศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้ สาขาวิชาเกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบหน้ากระดาษทั้ง 4 ด้าน 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง (ถ้ามี) ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น **ตารางที่ 1** และ **ภาพที่ 1** รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) **สรุปและขอเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement)** (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)
- 9) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)**
- 2) **บทนำ (Introduction)**
- 3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) **สรุป (Conclusion)**
- 5) **เอกสารอ้างอิง (Reference)**

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความ

ถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าใน การตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคน ในชุมชนที่เกิดจาก สำนัก ของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิดการยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภาพองค์กรชุมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกาย และมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย ญัฐธิกานต์ โสภณโสธ พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาด้อย เรียนรู้ช้า ภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (ญัฐธิกานต์ โสภณโสธ, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารระบุ (ชื่อ-นามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตาภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอนัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขารวิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นอนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ ในรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550))
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล, 2564)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)
- 5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)
- 6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขตคนารักษ์, 2564) หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)
- 7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)
- 8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด หรือให้ใช้นักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อนสามารถอ้างอิงซ้อนได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับการศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555)

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)
- 4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),
- 5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุภากร จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.
Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าอ้างอิง).// สถานที่พิมพ์. /
สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527
พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติ
ธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิง
พุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational
and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์. / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความ
จากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
ราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติทวีสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

วิชารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพหุระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.
- พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.
- ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจาก สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- วชิรารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).
- Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัยบทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนหรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงก์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)
ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล).....

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ...นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอธิบายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

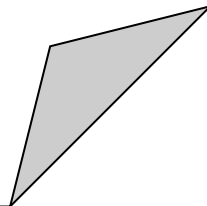
หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

..(16 pt)..

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

